

TOPLUM

YIL: 2021 **SAYI:** 5 **AY:** HAZİRAN

TCS TOPLUM DERGİSİ EKİBİ

Demet EDEER
Emre AKKUŞ
Sevim METE

GRAFİK TASARIM

Sinem ATASOY
sinematasoy94@gmail.com

SAYIYA KATKIDA BULUNANLAR

Ekin Blackwell
Serra Uncu
Demet Edeer
Funda Pakkal
Tuğçe Tüysüz
Sevim Mete
Gülnur Birol
Beşire E. Çulhaoğlu
Bahar Çınaroğlu
İrep Çakır
Benan Kapucu

“Toplum” is a publication of
the Turkish-Canadian Society and
© All rights reserved /
Tüm hakları saklıdır, 2021.

İ Ç İ N D E K İ L E R

3 TCS Yönetim Kurulu

4 Covid-19 ve Kadın Akıl Sağlığı
Ekin Blackwell

6 Yaratıcı Ve Üretken
Kadınlarımız İle Türkiye Turu
Serra Uncu

11 Bircan Ünver
Demet Edeer

12 Kadına Yönelik Şiddet ve
İstanbul Anlaşması
Funda Pakkal

16 Fen, Teknoloji, Mühendislik, Ve
Matematik Alanında Kadın
Tuğçe Tüysüz

20 Kadın - Erkek Eşitliksizliği
Sevim Mete

24 Söyleşi: Ayça Altıntığ
İrep Çakır

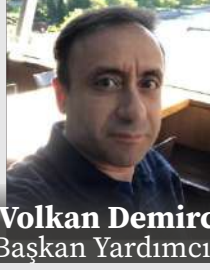
27 Gezi: Devr-i Alem Yapan
İlk Kadın Jeanne Barret
Benan Kapucu

TCS YÖNETİM KURULU

Demet Edeer
Başkan

Volkan Demirci
Başkan Yardımcısı

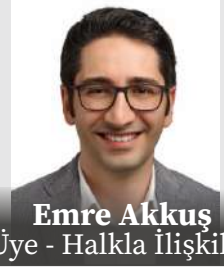
Sevim Mete
Sekreter

Meral Tekbaş
Sayman

Özge Özkan
Üye - Yasal Konular

Emre Akkuş
Üye - Halkla İlişkiler

Oğuzhan Altuntaş
Üye - İletişim

Efe Berke Evcı
Üye - Web Sitesi

Nüzhet Altıok
Üye - Etkinlik Komite İlişkileri

HEDEFLER

BC kültür mozağine katkıda bulunmak, toplumumuz içinde birlikteliği, dayanışmayı geliştirmek üzere Türk-Kanada Derneği'nin

- Üye ve gönüllü sayısını arttırmak
- İletişimini arttırmak
- Etkinliklerini arttırmak
- Kurumsallaşmasına ağırlık vermek
- Mevcut tüzüğünü yeni BC Societies Act'e uygun hale getirmek

COVID-19 VE KADIN AKIL SAĞLIĞI

Ekin Blackwell

COVID-19 salgını sırasında genel nüfusta akıl hastalığı oranları önemli ölçüde arttı. Karantinalar ve sokağa çıkma kısıtlamaları bireyleri birçok düzeyde etkiledi - iş kaybına uğrattı, yalnızlığı artırdı, aileleri birbirinden ayırdı, normal günlük düzende ve eğlence etkinliklerinde aksamalara yol açtı, ve sağlık hizmetlerine erişimin azalmasına neden oldu.

Kadınlarda depresif ve anksiyete bozuklukları, erkeklere kıyasla 1.5-2 kat daha fazladır.^(1,2) Akıl sağlığı oranlarında cinsiyetler arasında görülen bu fark günümüzdeki pandemi döneminde daha da arttı. Bu artışın sebepleri çok boyutludur.

COVID-19'in yol açtığı ekonomik, mesleki ve ailevi zorluklar, kadınları erkeklerden daha fazla etkiledi. Okulların ve çocuk bakım tesislerinin kapanmasıyla karşı karşıya kalan kadınlar, genellikle ailede daha düşük gelirli kişiler oldukları için erkeklerden daha fazla gönüllü olarak işgücünü terk etti. Evden çalışmaya devam edebilmeleri durumunda ise ek çocuk bakımı ve ev sorumluluklarını genelde kadınlar üstlendi.^(3,4,5) Bunun yanı sıra kadınlar, düşük ücretli hizmet sektörü işlerinde daha yüksek oranda çalıştıkları için, COVID-19'a maruz kalma riskleri daha yüksektir, ve bu da onlar için ayrı

bir stres yaratır.⁽⁵⁾ Cinsiyet rolleriyle ilişkili bu etkenlerin yanı sıra, pandeminin yarattığı tedirginlikler, kadınların gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemlerde normal olarak yaşadıkları stresleri artırdı.⁽⁶⁾

Evde kalmak, insanları COVID-19'dan koruyabilse de, ev herkes için güvenli bir yer değildir. Dünya çapında toplanan verilere göre, her üç kadın ve kız çocuğundan biri, fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır, ve yapılan araştırmalar, küresel sağlık krizleri sırasında bu riskin arttığını göstermiştir. Aile içi gerilimin yükselmesi, istismarcıyla evde geçirilen zamanın çoğalması, sosyal desteklere ve toplumsal hizmetlere erişimin azalması, bunun olası sebeplerindendir. İşsizlik ve azalan gelir, kadınların istismarcı bir ilişkiden ayrılma şanslarını da azaltabilir. COVID-19 salgınından bu yana birçok ülkede aile içi şiddet vakalarında %50'ye varan artışlar belgelenmiştir.^(5,6)

Mevcut pandeminin tıbbi sistemlerde yarattığı baskılar, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerine erişimi de sınırladı veya erteledi. Bu durum, istenmeyen gebeliklere, güvenli olmayan kürtajlara ve gebelik komplikasyonlarına yol açtı. Ayrıca cinsel yolla bulaşan enfeksiyon oranlarının artmasına neden oldu. Bütün bunlar,

ilk bakışta kadınların fiziksel sağlığı ile ilgili gibi görünse de, cinsel sağlık ve üreme sağlığına ilişkin problemler genellikle kadınların ruh sağlığını da etkiler.⁽⁵⁾

Pandemi suresinde tıbbi sistemin yavaşlaması, ertelemeler, rutin takiplerin yapılamaması, kronik hastalıkları olan kadınlar için de ek bir stres kaynağı yarattı.

COVID-19'e karşı aşılanan kişi sayılarındaki artış ve vaka sayılarında gözlenen azalma, tıbbi sistemlerin de yeniden normale dönmesi yönünden ümit vericidir. COVID-19 pandemisinin sona ermesi hepimizin, en basta da kadınlarımızın ruh sağlığını olumlu yönde etkileyecektir.

Ancak, pandeminin sonunu gerçekten görene kadar, COVID-19'un toplum ruh sağlığına eklediği yükün hafifletilebilmesi için, ruh sağlığı ile ilgili yatırımların artması, kadınlar için yardım alabilme olanaklarının çok kolaylaştırılması gerekmektedir.

Ayrıca, bu dönemde kadınlarımızın, belirlenmiş sosyal destek sistemlerine, arkadaşlık/komşuluk/aile desteğine de büyük ihtiyaçları vardır.

Referanslar:

1. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4478054>
2. <https://jamanetwork.com/journals/jamapsychiatry/article-abstract/483115>
3. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11150-020-09534-7>
4. <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0247959>
5. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0025619621003190>
6. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00737-020-01092-2>

BC'de Şiddete Maruz Kalan Kadınların Gidip Kalabilecekleri Yerler

BC Housing şiddet riski altında olan veya şiddeti yaşayan kadınlar ve çocukları için 100'den fazla yerde kalma imkanı sağlamaktadır.

Bu program, 19 yaş üstündeki başvuran kadınları, bir sonraki adımlarını planlayabilmeleri için yönlendirir, destek verir ve geçici kalabilecekleri güvenli bir yer sağlar.

Eğer İngilizce bilmiyorlarsa bile bu programı arayıp, yardım isteyebilirler.

Geçiş evleri (Transition Houses):
Kadın ve çocuklar 30 gün boyunca bu yerlerde güvenli bir şekilde kalabilirler.

Güvenli evler (Safe Homes):

Kısa süreli güvenli bir yer sağlar. Bir apartman dairesi, townhouse veya özel bir ev olabilir.

Aşağıdaki linke basarak BC'deki tüm güvenli evlerin listesini görebilirsiniz:

<https://www.bchousing.org/housing-assistance/women-fleeing-violence/transition-houses-safe-homes>

Sevim Mete

YARATICI VE ÜRETKEN KADINLARIMIZ İLE TÜRKİYE TURU

Serra Uncu

Ataerkil bir toplumda yaşamak, bütün başarıların erkekler sayesinde olduğunun sanılmasıdır. Ataerkil bir toplumda yaşamak, kadınların başarılarından erkeklerin başarıları kadar habermizimizin olmamasıdır. Ataerkil bir toplumda yaşamak, kadın için zordur. Fakat öyle kadınlar vardır ki, ataerkil düzene kafa eğmeden, gerektiği kadar çabalayarak akıllarına koyduklarını başarırlar. Atamız “[Dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir](#)” demiş, peki biz bu eserlerin ne kadarını biliyoruz? Bu yazıda, Türkiye’yi

alıştığımız ataerkil perspektifinden bakarak değil, yaratıcı ve üretken kadınlarımız hakkında öğrenerek dolaşacağız.

Erkeklerin çoğunlukta olduğu bir alan politika. Muhtarından cumhurbaşkanına, kadın aday da az seçilen de. [Sabahat Yakut Bozkurt](#) ise buna göğüs gerek Kırklareli’ndeki Müsellim Köyü’nün muhtarı seçilmiş. 3 yaşında babasının şehre taşınmasıyla köyden ayrılan Bozkurt, Ankara ve İstanbul’da iki lisans eğitimi bitirdikten sonra 2015 yılında köyüne dönmüş.

Çevreci akımları destekleyen, organik tarım, iyi tarım uygulamaları gibi kavramların önemine inanan Bozkurt kendi köyünde bir fark yaratmak amacıyla muhtar adayı olmuş. Köylüler Bozkurt’u “gelme” olarak tanımlıyormuş. “Gelme”, köyü ve köylüyü tanımayan, tarımdan anlamayan, gele-

nekleri bilmeyen ve sonradan köye gelen kişidir. Her ne kadar “gelme” olarak tanımlansa da, köyün erkekleri bir kadın tarafından emir almak istemese de, Mart 2019’da yapılan yerel seçimlerle Sabahat Yakut Bozkurt muhtar seçilmiş. Aldığı destek sayesinde muhtar olan Bozkurt, Müsellim köyünü lavanta köyü yapmak istiyor. Isparta Kuyucak’ı örnek olarak göstererek, lavantanın Müsellim’e hem turistik hem ekonomik getirisi olacağını söylüyor. Dikilen lavantalar sayesinde lavanta yağı, sprej ve yumuşatıcı yapıyorlar. Aynı zamanda kese halinde, çay veya demet olarak da satılan lavanta için sabun ve mum yapım kursu açma planları var. Kurslar pandemi nedeniyle ertelenmiş olup yasakların kalkması bekleniyor olsa da, 1 Temmuz’dan sonra ürün biçimleri başlanacak ve lavanta ürünlerine bir adım daha yaklaşmış olacak.

Bozkurt’un Müsellim’e katkıları sadece lavanta değil. Kendisi pek çok gönüllü ve bağış sayesinde köyün kitaplığını kütüphaneye çevirmiş. Sadece kendi köyünün kullanımı için değil, çevre köylerin de yararlanabileceği, herkese okuma sevgisini katabilecek bir mekân olması amacıyla Eylül 2020’de kütüphane açılmış. Pandemi sırasında kütüphanelerinin açılabilmesi, köy halkına verilen maske kullanımı ve hijyen bilgilendirmeleri sayesinde olmuş. Dışardan gelenleri gerekli süre karantinaya alınışı ve pandemi için gerekli önlenmelerin de alındığı Müsellim köyünde şu ana kadar Covid-19 vakası görülmemiş.

Sabahat Yakut Bozkurt gibi kendi köyüne katkıda bulunan başka bir kadın da Zümran Ömür. Kendisini internette araştırırsanız [Ted x Bursa konuşmasını](#) bulabilirsiniz. Ted konuşması dışında da online dikkat çekmiş Ömür, kendisini “[Fenomenlik bizim işimiz değil, biz köy kadınıyız](#)” diye tanımlıyor. Kars’ın Boğatepe Köyü’nde yaşayan Ömür, 2000 yılında köyden verilen büyük göçten dolayı köyüne yardım etmek istemiş. Bu göçle beraber köyünün yok olmaya başladığını açıklayan Ömür, eşi Zümran Ömür ve İlhan Koçulu ile Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği’ni kurmuş. Dernekleri ile verdikleri bütün kararlar uzmanlar tarafından aldıkları eğitimden yola çıkarak hayata geçiriliyor.

Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği Fransız bir dernekle kardeş dernek olmuş ve 1 yıl boyunca köylerinde Fransızca dersleri vermişler. Bu bir yıl sonunda köylerine Fransız misafirler almışlar ve bir kültür paylaşımı sağlanmış.

[ticarihayat](#)

2600 rakımda bulunan Boğatepe köyünde ineklerin sağılması için sabah beşte kalkılıyormuş. Soğukta inek sağmaktan kaynaklanan eklem ağrılarına tedavi için yoga hocaları getirtilip köyde yoga kursu başlatılmış.

Kurslar dışında dernek aynı zamanda [Türkiye’nin ilk peynir müzesi](#) olan Eko Zavot Peynir Müzesi’ni açmış. Bu müzenin amacı köyde bulunan 32 peynir çeşidini gelecek nesillere aktarmak, tarihi, peynirin yapımını ve köyün yaşamını herkesle paylaşmak. Peynir müzesiyle kalmayarak, köye bisiklet ve 5 km yürüyüş parkuru ve çadır kampları açılmış.

Köyünü tekrar canlandıran, geri göç gelmesini sağlayan Zümran Ömür Ted X Bursa konuşmasını “Üretmeyen toplum yok olmaya mahkumdur” diyerek bitiriyor.

Bir sonraki durağımız için Doğu Anadolu’dan Güneydoğu Anadolu’ya gidiyor ve Mardinli Ebru Baybara Demir’i buluyoruz. Ebru Baybara Demir [2017 Bask Dünya Aşçılık Ödüllerinde finale kalan ilk Türk şef](#). Kendisi Mardin’de UNHCR ve Harran Kaymakamlığı desteğiyle Harran Gastronomi okulunu açmış. Gastronomi okulunun eğitmen şefliğini yürüten Demir aynı yılda Hayatım Yenibahar Derneği’ni kurmuş. Demir’in

amacı “[Harran ve bölge coğrafyasının yerel değerlerine sahip çıkmak, unutulmaya yüz tutmuş yerel ürün ve tarifleri kayıt altına almak, Suriyeli mültecilerin toplumsal hayata entegrasyonuna destek olmak ve kadınların nitelikli işgücüne dönüştürülerek bölge ekonomisine katkıda bulunmalarını sağlamak.](#)” Harran Gastronomi Okulu’nun yüzden fazla mezunu var. Bu kişilerin kırk dördü Suriyeli, altmış dördü kadın ve kırk dördü erkek. Okulu bitirip sertifikasını alan kişiler devlet okulu yemekhanelerinde ve AFAT mülteci kamplarında yemek yaparak geçinmektedirler. Ebru Baybara Demir’in öncülü-

ğünde yöre kadınları hayata karışmış, üretim artmış, bölgenin kalkınmasına ve ekonomisinin sürdürülebilirliğine katkı sağlanmış.

Ebru Baybara Demir ve Güneydoğu Anadolu’dan ayrılan yolumuz şimdi Akdeniz’e düşüyor. [Oyuncu, yazar, çiftçi ve yönetmen olan Ümmiye Koçak](#)’ı tanıyoruz. Erkeklerin çoğunlukta olduğu bir alan olan sinemada Ümmiye Koçak “nasıl daha önce ismini duymamışız” dediriyor. Evlendikten sonra Adana’dan Mersin’e taşınan Koçak, Mersin’de köy kadınlarının yaşamlarına dikkat çekmek amacıyla 2001 yılında Arslanköy Kadınlar Tiyatro Topluluğu’nu kurmuş. Bu toplulukla beraber sergilenen sayılı oyunların da yazarı. Fakat bu tiyatro topluluğuyla kalmayan Koçak, tarımdan elde ettiği gelir ile senaryosunu yazdığı ve yönetmenliğini yaptığı uzun metraj “Yün Bebek” filmini üretmiş. [Anadolu kadınının maruz kaldığı sözlü ve fiziksel şiddete dikkat çeken Yün Bebek’in kadın yazar ve yönetmenliğinin dışında](#)

[başka bir özel noktası da oyuncularının Mersin’de yaşayan köylü kadınların olması.](#) Filmin Galası 2012 yılında Antalya Altın Portakal Film Festivalinde gerçekleşmiş ve bir yıl sonra, 2013’te Ümmiye Koçak New York Avrasya Film Festivalinde “Sinemada en iyi Avrasyalı kadın sanatçı” ödülünü kazanmış. Yün Bebek 2016 yılında TCS’in en önemli kültürel etkinliklerinden biri olan Vancouver Turkish Film Festivalinde (VTFF) de gösterilmiş ve büyük beğeni kazanmıştır. Yün Bebek’i izlememiş olsanız bile Koçak’ın başka işlerini Türk

televizyonunda görmüş olabilirsiniz. 2017’de ünlü futbolcu Ronaldo’nun oynadığı Türk Telekom reklamının yönetmeni de Ümmiye Koçak. Eğer merak ediyorsanız reklamı Youtube’da, Yün Bebek’i de [BluTV](#)’de izleyebilirsiniz.

Son durağımız Karadeniz. Rize’de bulunan İkizdere’de köy kadınları ve çocukları [Mart’tan beri İşkencedere Vadisi’ne yapılmak istenen taş ocağına karşı direnişte](#). Taş ocağı yapımını protesto ederek [sadece köylüleri değil, yörenin doğasını da korumaya çalışıyor](#). Ne yazık ki jandarma, “Makineyi değil bizi korusun, can güvenliği olma-

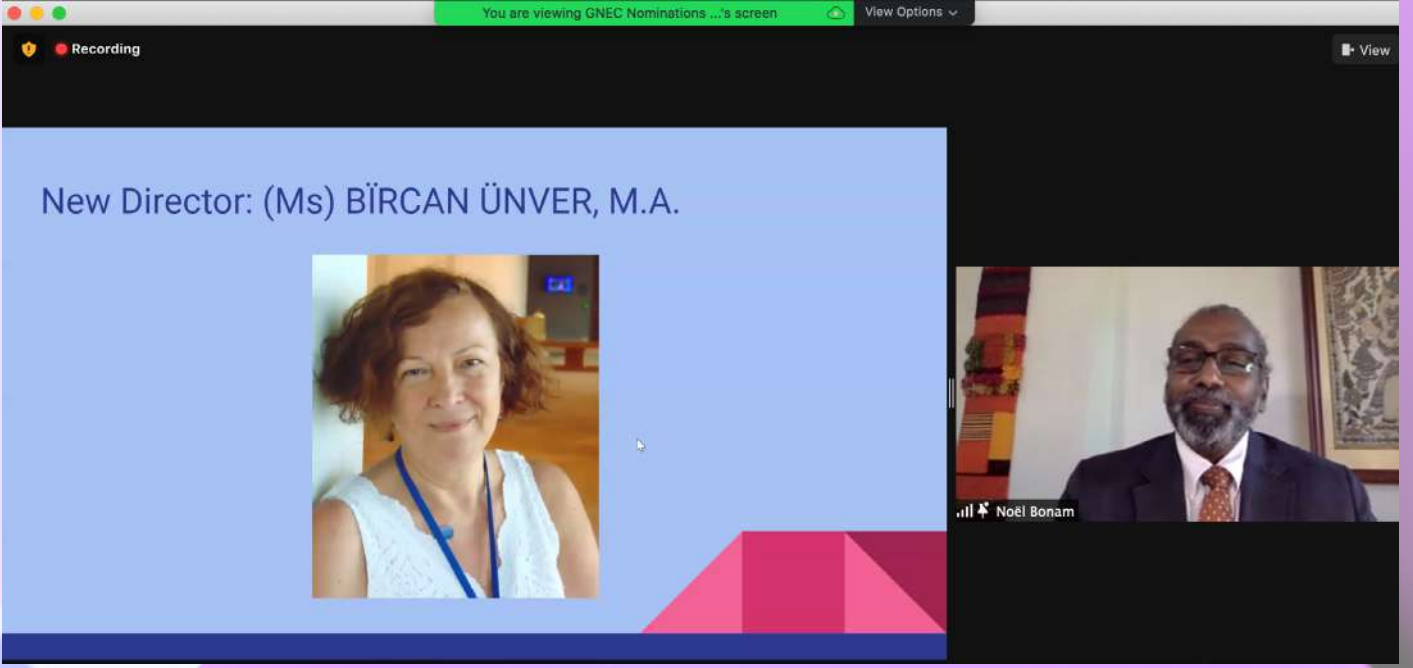
yan bizleriz” diyen köylüleri korumak yerine kalkanlarıyla iterek onları yamaçtan yuvarlıyor, taş atıyor ve “gerektiğinde” biber gazı ve batonla müdahale ediyor. Maalesef tutuklanmış altı kişi ve birçok yaralı Cengiz İnşaat’ı durdurmamış. Pandemi sebebiyle yaşanan kapanmadan yararlanan inşaat şirketi iş makinelerini geri getirmiş. Ancak kadın ve çocuklar barikat oluşturarak protesto etmeye devam etmişler ve [“Askerin koruması gereken doğayı biz koruyoruz. Bizim askerimiz, polisimiz de kadın, çocuk ayırt etmeden bize şiddet uyguluyor. Biz terörist değiliz, biz buranın sahipleriyiz.”](#) diye seslenmekte.

Sabahat Yakut Bozkurt, Zümrün Ömür, Ebru Baybara Demir, Ümmiye Koçak ve Rize’deki direnen köylü kadınlarımız Türkiye’ye katkısı bulunan kadınlardan birkaçı. Her ne kadar ataerkil bir toplumda yaşıyor olsak bile Atamızın sözünü unutmamalıyız: “Dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadın eseridir”. Yaratıcı ve üretken kadınlarımızın odak olduğu bu Türkiye turuyla umarım onlara hak ettikleri dikkati verebilmiş ve ileride kadınların başarılarına da erkeklerin başarıları kadar dikkat edilmesi gerektiğini hatırlatabilmişizdir.

Serra Uncu

Fotoğraf: Yakup Okumuşoğlu (@AvOkumusoglu) /Twitter

UN-DGC Civil Society Organizations Bircan Ünver

Birleşmiş Milletlerin 1538 NGO üyeli UN-DGC'sinde GNEC'e seçilen ilk Türk Kadın Temsilci Bircan Ünver dünyanın dört bir yanından üye olan sivil toplum kuruluşları (STK/NGO) oyları ile seçilerek Birleşmiş Milletler (B.M.) Department of Global Communications/Global NGO Executive Committee (GNEC) 2021-2023 dönemi Yönetim Kuruluna girmiştir.

<http://globalngoexec.org/about-us/>

Kurucu-başkanı olduğu "Light Millennium" (New York, 2001) (www.lightmillennium.org) tarafından aday gösterilmiş olan Bircan Ünver GNEC yönetim kuruluna seçimle gelen ve NGO statüsüyle görev yapacak olan ilk Türk kadınıdır. Kendisi aynı zamanda Assembly of Turkish Associations (ATA-A)'nın üyesi, Anuvibha'nın (Anuvrat Global Org.) Birleşmiş Milletler İyi Niyet Elçisi ve World Intellectual Forum'un da yönetim kurulu üyesidir. Ünver GNEC'deki çalışma döneminde bu kuruluşları da temsil edecektir.

Eğitimi media ve güzel sanatlar üzerine olan Bircan Ünver iki oğul annesidir. Bir çok sanat, media, yayın, iletişim, konferans projelerinde çalışmış, fikir anneliği yapmış, ya da liderlik rolünü üstlenmiş olan Ünver, (<http://www.lightmillennium.org/biographies/bircan-ünver-updated-profile.pdf>) GNEC komitesi işbölümünde "outreach" ve "media" direktörlüğünde görev almak istemekte ve GNEC'in daha geniş kitlelere/sivil toplum örgütlerine ulaşmasına katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bircan Ünver'i demokratik yolla kazandığı başarısı için kutluyor, Birleşmiş Milletler'in insanlığın ortak değerleri bağlamında yaptığı çalışmalarına önemli katkıları olacağına inanıyoruz. Yolu açık olsun!

Demet Edeer
Turkish-Canadian Society
Yönetim Kurulu adına

KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE İSTANBUL ANLAŞMASI

Funda Pakkal

Ülkemizde gün geçmiyor ki, basında kadına yönelik şiddete dair bir haber yer almasın. Eskiden üçüncü sayfa haberi dediğimiz ancak artık işlenme biçiminin şiddetine göre ve kişilerin tanınmışlığına bağlı olarak, ilk sayfalarda dahi yerini alan haberler çokça yer almaktadır. Çok önemli olan bu konuya öncelikle tanımına bakarak başlayalım istiyorum.

Kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla

sonuçlanma olasılığı olan, aile içinde veya dışında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin kısıtlanmasına neden veren her türlü davranış olarak tanımlanabilir.

1995 Pekin Birleşmiş Milletler toplantısında yapılan tanım açacak olursak: **Kadına yönelik aile içi şiddet ise, bir erkek partner tarafından uygulanan aletli/aletsiz saldırı, duygusal, sözel, psikolojik, ekonomik kısıtlama, cinsel hasar verme,**

korkutma, tehdit, sindirme, yoksun bırakma..vb. davranışlardır. Çiftlerin ilişkilerindeki suistimal, yoğun eleştiri, sözlü saldırı, cinsel zorlama, korkutma, tehdit ederek normal davranışlarının kısıtlanması ve özgürlüğünün elinden alınması olarak ifade edilir. Kadına şiddeti eşler, partnerler, sevgililer, diğer aile üyeleri (baba, ağabey, erkek kardeş, kuzen...), komşular, ağa, muhtar, ailenin en yaşlısı, din lideri... uygulayabiliyor. Kadına yönelik şiddet, en çok evlilikte

başına geliyor. Erkekler kadından bir şey elde etmek, kendisine itaat etmesini sağlamak ve davranışlarını kontrol etmek için uyguluyor. **Uluslararası Af Örgütü 2004'te her üç kadından birinin şiddete maruz kaldığını açıkladı.**

Bu sayının günümüzde daha da arttığı tahmin edilmektedir. Türkiye'de kadına yönelik şiddet, sosyokültürel etmenler ve konunun geleneksel mahremiyeti nedeniyle aile duvarları içinde kalmıştır. Aile içinde yaşananlar, mahrem olarak kabul edilir ve en yakın kişilere bile anlatılmaz. Başkalarına söylediğinde ise, destek göremez.

-“Olur böyle şeyler, kocandır; öper de döver de.”

-“Benim kocam da dövüyor, ne yapalım kaderimiz bu,

kadın olarak yaratılmışız.”

- “Baban da zamanında beni çok dövmüştü, sen de kocanın huyuna suyuna git.” söylemleri ile karşılaşmaktadır. Bu söylemlerin hepsi, kadını aciz ve çaresiz bırakır, bunu içindir ki kadın kuşaklar boyu ailesindeki kadınlardan sonra sıranın kendisine geldiğine inanır. Bu durumu olağanlaştırır, anlattığı kişilerin tepkisizliği/tepkisi yüzünden de normalleştirir. Aile büyükleri aile birliğinin devam etmesi için sessiz kalmasını tavsiye eder. “Kol kırılır yen içinde kalır.” denir ve o da sineye çeker, susar, oturur.

Hatta birçok kadın polise giderek, uğra-

dığı şiddet için suç duyurusunda bu-

lunduğunda, aile üyeleri tarafından ikna edilerek şikâyeti geri çekilir. Kadın çoğu zamanda yaşadıklarını anlatmaktan çekinir, utanır, çoğunlukla da saklar. Etrafındakilerin nasıl tepki vereceğini bilemediği için yara/berelerini saklar. Uzun kollu kıyafetler giyerek onları kamufle eder. Bu durumu yaşayan kişilerin evlenme yaşlarına bakıldığında,

çoğunluğun çocuk yaşta evlendirildikleri görülür. Nasıl tepki vereceğini bilemeyen çocuk/kadın bir süre sonra uğradığı saldırılara tepki vermez ve dövmeleri kanıksar.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesinde yapılan bir ankette öğrencilere ‘Aile içi şiddete maruz kalan kadın, hukuki sürece başvurmalıdır.’ söylemine katılıp katılmadığı sorulmuştur. Kız öğrencilerin %76 sı katıldıklarını, erkeklerde ise bu oran düşerek %67 si katıldıklarını ifade etmişler. Yapılan yerin bir üniversite ve hatta hukuk fakültesindeki öğrenciler olduğuna bakıldığında ¼'ünün bu durumu onaylamadıkları görülüyor. Bu çalışma, aile içi şiddetin toplum tarafından ne kadar kanıksandığına bir örnektir. Aslında kadına yönelik şiddet yeni bir durum değildir. Bundan 3000 yıl öncesinde arkeologlar Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da yaptıkları kazılarda çıkan kadın iskelet ve kemikleri incelendiklerinde ilginç bulgularla karşılaşmışlardır. **Buna göre kadın iskelet ve kafataslarında kırık kemikler %30-50 civarındayken erkeklerde bu oran % 9-20 arasındadır.** Bireysel kırık diye adlandırılan kafatası kırıklarının çokluğu nedeniyle, bilim adamları bu oranın kadına yönelik şiddete bağlı olduğunu açıklamışlardır. Eski Roma yazıtlarında erkeklerin, kadınların kendilerinden izinsiz oyunlara katılmasını, zina yaptıklarını ileri sürerek cezalandırdıkları anlatılır. Bu cezalar ya boşamak ya da idam şeklinde uygulan-

mıştır. Ortaçağda ise Avrupa'da kadına yönelik şiddete hiç ceza uygulanmamıştır. 18. ve 19. yüzyıllarda İngiltere'de erkek, kadını sopayla (işaret parmağından daha kalın olmaması şartıyla) dövebiliyordu. Çünkü karısı üzerine tüm haklara sahipti.

Tüm dünyada bunun bir sorun olarak görülmeye başlanması 1970'lere dayanır. **Vietnam savaşı**ndan sonra **şiddete toplumsal olarak tüm dünya tepki göstermeye başlar ve kadın hareketleri güçlenir**. 1975 yılında Meksika da ilk uluslararası Dünya Kadın Konferansı düzenlenmiştir. Bu konferansta Dünya Eylem planı adı altında; uluslararası işbirliği, barış, siyasal katılım, eğitim, istihdam, sağlık ve beslenme, aile, nüfus, konut ve diğer sorunlar dile getirilmiştir. Bu eylem planı aracılığıyla, tüm üye ülkelerde ulusal ve uluslararası mekanizmalar oluşturulması çağrısında bulunulmuştur. Kadının toplum içindeki konumunu ortaya koymak için cinsiyet ayrımlı istatistikler yapılması veri bankaları oluşturulması kararları alınmıştır. **Ülkemizde ilk olarak 1987 yılında "Dayağa Hayır" adı altında bir yürüyüş düzenlenmiş ve kamuoyunda yankı bulmuştur**.

Türkiye de 'kadına şiddete dur' demek için yapılan adımlardan biri **Alo 183** hattının kurulmasıdır. Bu hattı arayan kadınların % 76'sı daha önce de dayak yediklerini ancak sabrettikleri için

aramadıklarını söylemişlerdir.

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin nedenlerinin belirlenmesi ve çözümlenmesi için, şiddetin toplum tarafından nasıl algılandığına bakılmalıdır. **Türkiye nüfus araştırmasının yaptığı çalışmaya göre, şiddet sebebi olarak %39 yemeğin yanması, kocaya karşılık vermek, parayı lüzumsuz harcama, çocukların bakımın ihmal edilmesi, cinsel ilişkiye girmeye ret etmesi... gibi durumlar gösteriliyor**. Türkiye'nin doğusunda bu oran artarak %49'a, Güneydoğu Anadolu da ise bu oran % 50'lilerin üstüne çıkıyor.

Türk tarihine baktığımızda kadın cinayetlerinde en fazla artışın **2018** yılında olduğu görülmüştür. Buna karşın bu cinayetlerin önlenmesi hususunda ciddi önlemler alınmamıştır. Cinayetlerin artışında, ceza sisteminin adil işlenmeyişi ve yetersiz uygulama, suça eğilimi artırıyor. Adaletin yeterince işlemediğine duyulan inanç, işlenen suçun cezasız kalacağını düşündürüyor. Ceza almayacağını düşünen kişiler suça eğilim gösteriyor. "Arabuluculuk, uzlaştırma", "erteleme", "cezayı paraya çevirme", "ön ödeme, tahrik indirimi" nedeniyle eşitsizlik uygulanıyor.

Geçtiğimiz yıl, Türkiye'nin arasında yer aldığı kadına yönelik şiddete karşı uygulanan kanunların yer aldığı İstanbul **Sözleşmesinden çıktığı haberi**

toplumda hayal kırıklığı yarattı, beklenti saldırı ve cinayetler için sert adımların olması yönündeyken, tam tersi karar alınması kamuoyunda tepki oluşturdu. Birçok kadın örgütü, siyasetçi, gazeteci, aydın ve sanat çevresi, yurtdışından ise parlamenterler bu kararın yanlışlığını öne sürdüler. Aslında Türk Ceza Kanunlarında şiddete yönelik yaptırımlar vardır ancak bu yaptırımlara/kanunlara uyulmasında bir sorun vardır. Bu sorunu gidermek için sosyal medya, yazılı ve görsel basın, kadın dernekleri, sosyal sorumluluk çerçevesinde birlikte çalışmalıdır. Kadına yönelik şiddet ve cinayet haberlerine sosyo-psikolojik yaklaşmalıdır. Bu tür haberleri her gün duyan toplumda olağanlaştırma ve normalleştirme yaşanıyor. En ufak ayrıntısına kadar verilen haberlerde ise birçok erkek için, özendirici ya da uygulanabilir olduğu izlenimi edinebiliyor. Özellikle basının bu tür haberlere ihtiyatlı yaklaşması, bunu reklam ya da özendirici etkisi olmadan, bir nevi oto sansürle yaklaşması gerekmektedir.

Ayrıca toplumun gözünde lider konumunda olan, sözü geçen ve saygı duyulan kişilerin beyanatları ve bu konuya yaklaşımı da çok önemli ve etkilidir. Kadına verilen ehemmiyeti vurgulayan, değerli ve eşit olduğunu vurgulayan söylemler, toplumun psikolojisini olumlu yönde etkileyecektir.

Eğitimin aileden başladığından hareketle, ilk izlenim ve yatkınlık ailenin çocuğa vereceği bilgilendirme ile olacaktır.

Bununla birlikte, çocuklu ailelerde, erkek üstün söylemler yerine, kadın ve erkeğin eşit ve denk olduğunu belirten eylem ve ifadeler kullanılmalıdır. Ağaç yaşken eğilir misali, çocuk evde gördüğü durumu rol model olarak ilerki yaşlarda da devam ettirecektir.

Yaptığım tüm araştırmalar göstermiştir ki, kadına yönelik şiddet sadece tek bir açıdan bakılarak ele alınmamalıdır. Çevresel yaşam olumsuzlukları, kanunların yetersizliği, caydırıcılığının az olması, cezanın

az olması, suçu işleyen kişinin pişman olmaması, hapiste kaldığı sürenin kısalığı, çıktığında dışarda coşku ile karşılanması, alkol, uyuşturucu, madde, kumar bağımlılığı... da en az yukarıda belirttiğim üzere töre, eğitim, cinsiyet ayrımcılığı, kadına toplumda atfedilen anlam, yazılı görsel basın, TV programları, aile içi iletişim, kültürel yapı, sosyal çevre... vb. kadar önemlidir ve şiddetle birlikte ele alınması gerekir.

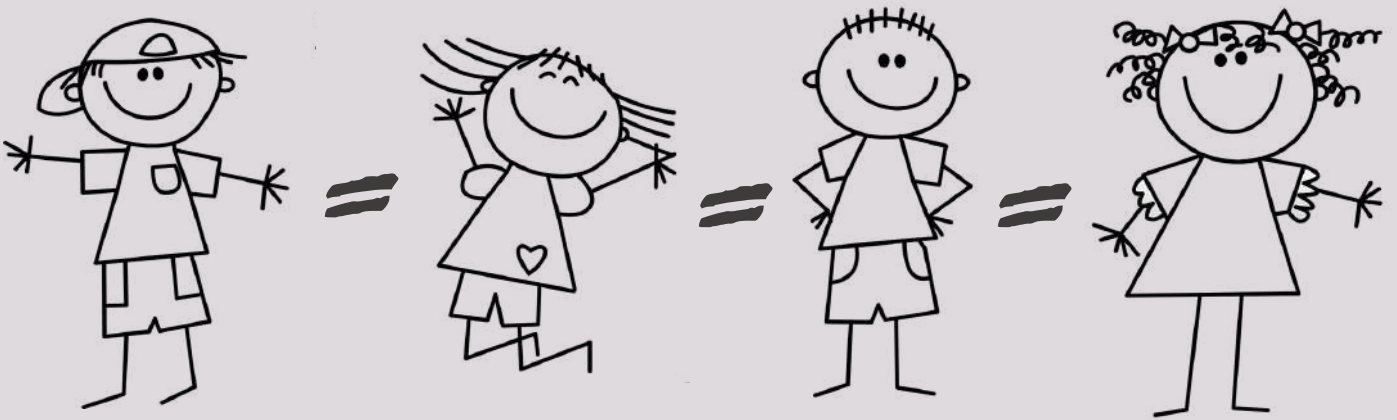
Şiddetin, kişiliğe, bedene, ruha, zihne bir saldırı niteliği taşıdığını, cana kast ettiğini anlamaz isek yani ciddiye almazsak, başta belirttiğim haberleri daha çok göreceğiz. Bireylerin “kol kırılır yen içinde kalır.” anla-

yışından çıkararak, hak arayışına girmeleri, yapanın ev/aile içinden olmasıyla dışardan birisi olması arasında hiçbir farkın olmadığını anlamaları gerekir. Birçok kişi eşi onu dövdüğünde bunu dayak olarak algılamak yerine, “Eşimdir, hem döver hem sever.” demektedir.

Bilinmesi gereken şudur ki dayanın kimden geldiği önemli değildir. Olması başlı başına kanunlara başvurmak için yeterli ve gerekli tek sebeptir.

Kadın ve erkeğin eşit, sadece insan olarak ele alınıp, değerlendirildiği ve saygı gördüğü yarınlara ulaşmak dileğiyle...

Funda UMUT PAKKAL

FEN, TEKNOLOJİ, MÜHENDİSLİK, VE MATEMATİK ALANINDA KADIN

Tuğçe Tüysüz

'STEM'; bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik kelimelerinin baş harflerinin birleşiminden oluşuyor. Türkçe de kısaltması "FeTeMM" şeklindedir.

'Women in STEM' kavramı bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanında eğitimini, kariyerini sürdüren genç kızları, kadınları temsil eder. Ayrıca; "Women in STEM" olan programına ek olarak; "Art" yani sanat alanı da eklenip; "Women in STEAM" olarak adlandırılan programlar da gün geçtikçe artmaktadır.

Günümüzde bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarında yetişmiş ve kariyerini bu yolda devam ettiren donanımlı insanlara ihtiyaç artmıştır. Artan talebe karşın STEM alanında kariyerini ya da öğrenimini devam ettiren kadınların sayısı erkeklerle göre oldukça azdır. Gelişmiş ülkelerin kendilerine koyduğu temel hedeflerden birisi başta kız çocukları olmak üzere gençleri bilime yönlendir-

mektir. Dünyanın bir çok yerinde genç kızların ve kadınların bu alanda okuması, çalışması, kariyerini devam ettirmesini teşvik edici programların geliştirilmesine büyük önem veriliyor, bir çok kurum ve kuruluş bunun için çaba sarf ediyor. Ama

istatistikler gösteriyor ki daha katedeceğimiz çok yolumuz var. Kadınların STEM alanında kariyer gelişim süresince karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmek, bazı toplumlar tarafından cinsiyetleştirilmiş kalıp yargıları yıkmak için çabaları devam etmektedir. STEM alanında çalışan kadınlarımızın güven konusunda arka planda kaldığı bir dezavantaj olarak ortaya çıkıyor.

Bu alanda öğrenim almış ve ailesi, çevresi tarafından her zaman desteklenmiş birinin size bu yolda

önerceği tavsiyelerin başında; bulunduğunuz ülkenin ya da şehrin kadın STEM gruplarında aktif yer almak, bilgi paylaşımında bulunmak, her zaman kendini geliştirmeye açık tutmak, etrafınızdakilere yol göstermek, varsa korkularınızın üzerine gitmektir. STEM alanında çalışmış, ilham veren kadınların biyografilerini okumak motivasyonunuzu artıracaktır. Diğer bir yaklaşım ise, ilerlemek istediğiniz kariyerinizde bir mentor edinmeniz, bilgi alışverişinde bulunmanız faydalı olabilir. Bu sizin güveninizi yerine getirecektir.

Gülnur Birol

İki yetişkin çocuk annesi olan Gülnur Birol, ailesiyle birlikte Vancouver olarak da bilinen Musqueam, Squamish ve Tsleil-Waututh uluslarının geleneksel, ata ve atalarından kalma topraklarında yaşıyor ve bir Türk Kanadalı. Boğaziçi Üniversitesi'nden Kimya Mühendisliği Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora derecelerine sahiptir. Doktora sonrasında Amerika Birleşik Devletlerinin çeşitli eyaletlerinde çalıştı: Louisiana Eyalet Üniversitesi'nde doktora sonrası araştır-

ma, Illinois Teknoloji Enstitüsü'nde kıdemli araştırma görevlisi ve Northwestern Üniversitesi'nde araştırma profesörü olarak çalıştı. 2005 yılında ailesiyle birlikte Vancouver'a göç etti ve British Columbia Üniversitesi'nden bilim eğitimi konusunda Biyoloji programında araştırma görevlisi olarak işe başladı. Bu kariyer geçişi sırasında, Bilim ve Teknolojide Kanadalı Kadınlar Derneği'nde ve Türk Kanada Cemiyetinde gönüllü işler yaptı. Halen, Fen Fakültesi çapında

öğretme ve öğrenme girişimlerinin planlanması ve uygulanmasında stratejik liderlik ve vizyon sağlamaktan sorumlu bir merkezinin yöneti-

cisidir, ve kanıta dayalı uygulamalar ile bilim ve matematik eğitimini ilerletmek için devam eden operasyonları yönetmektedir.

Soru 1) Bugüne kadar karşılaştığınız başarılı kız öğrenciler ya da beraber çalıştığınız başarılı kadınlarımızın sizce ortak özellikleri nelerdir?

- Kendilerine güvenmeleri
- Hayır yanıtını kisisel almamaları
- Doğru bildikleri konularda direktmeleri
- Etrafındakilerle empati kurabilmeleri, hoşgörü ve anlayışlı olmaları
- Hedeflerini iyi seçip onlara kilitlenmeleri
- Detaylarda iyi olmakla birlikte büyük resmi görebilmeleri
- Etraflarında fikirlerini, düşüncelerini, planlarını özgürce ve güvenle paylaşabilip, diğerlerinin yargısız görüşlerini alabilecekleri ortamlarda olmaları ve bu ortamları yaratmaları (İyi mentorları vada destek gruplarının olması)
- Herseyi çok ciddiye almamaları, ve kendilerine gülebilmeleri
- Kendi zihin ve vücut sağlıklarına özen göstermeleri, stresle baş etme konusunda gerekli donanımlara sahip olmaları
- Çok yönlü ilgilerinin (iş ve iş dışındaki konularda) olmaları
- Fikirlere ve yeniliklere açık olmaları

Soru 2) Bu alanda kariyerini yönlendirmekte korkuları olan lise ve üniversite öğrencilerimize, yeni mezunlarımıza bu alanda ilerlemeleri için neler söylemek istersiniz?

Öncelikle kendilerini iyi tanımlarını öneririm. Nelerin onları heveslendirdiğini, nelerin zorladığını iyi bilmelerini öneririm. Hedeflerini kendilerini

asli astari olmayan bahanelerle kısıtlamalarını, hedefe nasıl ulaşırım sorusunun yanıtını kendi kendilerine vermelerini ve ortaya sürdükleri bahanelerin öz eleştirisini yapmalarını öneririm. Sabirli olmalarını ve değişik işleri denemelerini öneririm. Nitekim, her iş insana bir deneyim, bir beceri katıyor, bazı işler ilk etapta çok da alakalı görünmeyebilir kişiye. Ben kariyer değişikliğim sırasında bir kariyer danışmanından destek almıştım. Herkese böyle bir desteği öneririm. Onun kariyer arayışım sırasında bana yaptırdığı bir egzersizden çok yararlandım ve birçok kişi ile de paylaştım. Bana söylediği öneri şöyleydi: "Bir kariyer sitesine git, oradaki iş tanımlarını oku, işin nerede olduğuna, maasının ne olduğuna, senin iş deneyiminin ve bilgi/becerilerinin o iş için şu an itibarı ile yeterli olup olmadığına bakma (yani beni bu işe almazlar, bu işin maası düşük, bu iş dünyanın obur ucunda vs gibi şeylerle kendini kısıtlama), sadece okuduğun iş tanımlarından hoşuna giden, seni heyecanlandıran kısımların altını çiz (bir iş tanımında bir cümle, oburunden uc cümle vs olabilir), sonra bu altını çizdiğin cümlelerden oluşan bir iş tanımı taslağı hazırla, iste bu senin ideal işinin tanımıdır. Bunu belirledikten sonra bu ideal işe nasıl ulaşırım planını yap (ne tür bilgi/beceri edinmen gerektiğini) hedeflerini belirle. " Sonuç olarak ne yapmak istediğin konusunda ne kadar netsen, oraya ulaşma sürecinde attığın adımlar, vereceğin kararlar de o kadar net oluyor. Bol bol girmek istediğin alandaki kişilerle networking yap, gönüllü işler bul, co-op

• yap, soru sor, araştırma yap, bunun bir sürec olduğunu unutma. Bununla birlikte bu süreçte yeni edindiğin deneyimler üzerinden ilk kararını/hedefini ara sıra gözden geçir, gerekirse değişiklikler yapmaktan çekinme.

Soru 3) Kadınlarımızı, genç kızlarımızı yüreklen-dirmek adına ebeveynlere ne önermek istersiniz? SCWIST (Society for Canadian Women in Science and Technology)'e uye olmalarını öneririm.

Soru 4) Gençliğinizdeki kendinize bir tavsiye verecek olsaydınız, ne söylerdiniz?

• Sen etrafındakilerden daha az bilgili, daha az deneyimli,ve daha az akıllı değilsin, kendine güven. Yenilikleri ve yeni deneyimleri kollarını açarak büyük bir merakla karşıla, edindiğin her deneyim iyidir, sonunda mutlaka öğrenilecek ve seni ileriye götürecektir bir ders vardır. Yolun acik ve eğlenceli olsun.

Soru 5) Alanında başarı, sizin gibi benzer yollardan geçmiş, kendinize örnek aldığınız bir kadın rol modeliniz var mı? En çok hangi yönünü örnek aldınız? Bir kadın yerine birçok kadın var. Yukarıda saydığım özellikler bu yonlerin bir toplamı.

Beşire E Çulhaoğlu

Çevre Yük. Mühendisi (ODTÜ) ve Çevre Yönetimi (M.Sc. University of Stirling) eğitimi sonrası T.C. Çevre Bakanlığı (Avrupa Topluluğu Çevre Mevzuatı), TÜBİTAK ve ODTÜ Su Kaynakları Laboratuvarı (MED-COAST Projesi) çalışan Çulhaoğlu 2000'lerin başından itibaren Vancouver'da çeşitli çevre danışmanlık şirketlerinde Birinci ve İkinci Aşama Çevre Değerlendirme, Çevresel Risk Analizi ve Planlama projelerinde

çalışmıştır. 2018 yılında BC Sosyal Kalkınma Bakanlığı'nda (BC Ministry of Social Development and Poverty Reduction) sosyal kalkınma projelerinde çalıştıktan sonra halen BC Doğal Kaynaklar Bakanlığı Kıyı Bölgesi (BC Ministry of Forests, Lands, Natural Resource Operations and Rural Development) Crown Land Transformation Initiative kapsamında Proje Müdürü olarak çalışmaktadır. Çulhaoğlu ayrıca 2008'den beri pek çok yerel girişimde gönüllü olarak mentorluk

(YWCA, Greater Vancouver Board of Trade, Futurpreneur Canada, Women in Leadership), yönetim kurulu başkanlığı/yardımcılığı/üyeliği (Seymour Art Gallery/Parkgate Society/District of North Vancouver Parks and Natural Environment Advisory Committee/BC Institute of Agrologists, BCEG - Division for the Advancement of Women in Engineering and Geoscience) gönüllü çalışmalar yapmıştır. Halen SCWIST (Society for Canadian Women in Science and Technology)

bünyesinde External Opportunities Ad hoc Committee üyesidir.

• Başarı yaşamın içerisinde hepimizin farklı tanımladığı anlar çeşitliliği. Günümüzün değişkenliği içerisinde, değişimin sürekliliğini kabul ederek onu kişisel ya da kurumsal anlamda yönetebilenler, **uygulayabilenler** ve değişkenliğin içinde kendi **öz değerlerini** koruyarak ilerleyenler kalıcı olacaklardır bence. Hepimiz **kaynaklarımız** ve fırsatlarımız dahilinde bu ana geldik. Hedefler belirleyip **stratejik adımlar** ile kararlı olarak ilerlemek, **düşmekten korkmamak**, kararlarımızı sahiplenmek, içimizdeki **yaşam idealini** bulabilmek adına okumak ve araştırmak benim deneyimlerim. Mühendislik bana analitik düşünme ve çözüm-odaklı girişimciliği, gönüllü çabalar **sosyal kalkınmanın** toplumsal refahın gözetilmesinin önemini, **sanat**

• da **kalıplar dışında düşünüp** hepimizin içinde var olan yaratıcılığın her alandaki çözümlere ivme katabildiğini öğretti. Açığa çıkamamış yeteneklerimize değer veren, kalıplar-dışı ekipler bulabilmek yılmadan araştırma ile mümkün. Bana **özgün liderlik stilini** bulmuş, empati değerleri ile **yetenek çeşitliliğinin** ekip bütünlüğündeki önemini kavrayan, yanlış yaptığını itiraf edebilen ve **yeterliliğin zenginliğini** kavrayabilmiş liderler ilham veriyor. **Kendi yaşam amacı ikigai'yi** bulan ya da bulma **yolculuğunu** yapan tüm **STEM** kadınlarına **olumlu başarı hikayelerine** odaklanarak, kendi başarılarını kutlamayı ihmal etmeden, öğrendiklerini öğreterek seçtikleri mesleğin kendi seçimleri olmasının gururu ile ilerlemelerini dilerim.

Dr. Bahar Çınarlı

Ankara'da 1962'de doğan Dr. Bahar Çınarlı temel eğitimine Namık Kemal İlkokulu'nda çok aydın, Cumhuriyet ilkelerine sadık bir öğretmenle başlamış, orta ve lise eğitimini TED Ankara Koleji'nde sürdürmüştür. Üniversiteyi Ankara Tıp Fakültesi'nde okuyan Dr. Çınarlı 1987'de mezun olmuştur. O zamanlar nispeten yeni olan

İmmunoloji ve Genetik Mühendisliği çok ilgisini çektiği için bu dallarda doktora (PhD) yapmaya karar verip yurt dışındaki üniversitelere başvurmuştur. Gelen akseptanslar arasında Vancouver'daki University of British Columbia (UBC)'da karar kılmış, 1988'de Vancouver'a taşınmıştır. UBC Mikrobiyoloji bölümündeki eğitimi döneminde bir çok

bilimsel dergilerde makaleleri yayımlanmıştır. Daha sonra klinisyenliğe geçmek için girdiği Kanada'nın yabancı doktor eşlik sınavlarını vererek Vancouver'daki St Paul's Hastanesi'nde Aile Hekimliği ihtisası yapmıştır. Bu ihtisası başarı ile bitirdikten sonra Vancouver'da Aile Hekimi olarak göreve başlamış olup, bu görevini halen devam ettirmektedir.

Soru 1) Bugüne kadar karşılaştığınız başarılı kız öğrenciler ya da beraber çalıştığınız başarılı kadınlarımızın sizce ortak özellikleri nelerdir?

Özgüvenlerinin yüksek olması, kararlı olmaları, çok çalışmaları ve zorluklardan yılmamaları.

Soru 2) Bu alanda kariyerini yönlendirmekte korkuları olan lise ve üniversite öğrencilerimize, yeni mezunlarımıza bu alanda ilerlemeleri için neler söylemek istersiniz?

Tarih -sayıları erkekler kadar olmasa da- başarılı bilim kadınları ile dolu. Onlar yapabildiyse siz niye yapamayasınız? Ne istediğinize mümkün olduğunca erken karar verin ve o konuda çalışmalara başlayın. Kendimden örnek verirsem, lisede Edebiyat değil Fen Bilimlerini seçmiştim. Tıp Fakültesi son sınıfta bilimsel araştırma yapmak istediğime ve yurt dışında doktora yapmak istediğime karar vermiştim. O nedenle Genetik ve Farmakoloji bölümlerinde yapılan bilimsel araştırmalara gönüllü olarak katılmışım. Yurt dışına doktora başvuruları yaptığımda o bölümlerdeki sevgili hocalarımdan aldığım referans mektuplarını da kullandım.

Soru 3) Kadınlarımızı, genç kızlarımızı yüreklendirmek adına ebeveynlere ne önermek istersiniz?

Onlara genç yaşta bilim dünyasını tanıttın. Bu çocukken aldığınız oyuncaklarla bile başlar. Başarılı bilim kadınlarının öykülerini okumalarını veya izlemelerini sağlayın. Tanıdığınız sahasında başarılı kadınlar varsa kızlarınızla tanıştırsın. Okulda verilen fen ödevlerinde destekleyici olun. En önemlisi kendi ayakları üzerine basabilen, özgüveni verinde kız çocukları yetiştirin.

Soru 4) Gençliğinizdeki kendinize bir tavsiye verecek olsaydınız, ne söylerdiniz?

Aklıma pek birşey gelmedi şimdi. Genelde seçtiğim yoldan, yaptıklarımdan memnunum. Pandemi beni düşündürdü. Klinisyenliğe geçmek yerine bilimsel araştırmada kalsaydım, belki Covid-19 aşısı gibi önemli çalışmalara imza atabilirdim.

Çünkü doktorada seçtiğim konular çok ilintiliydi.

Soru 5) Alanında başarı, sizin gibi benzer yollardan geçmiş, kendinize örnek aldığınız bir kadın rol modeliniz var mı? En çok hangi yönünü örnek aldınız?

Benim örnek aldıklarım öncelikle ailemdeki kadınlardır. Kendi ufuklarına sınır koymamışlar.

Ablam Oya Çınarlı ODTÜ Makina Mühendisliği mezunudur. Döneminde Makina Mühendisliği Bölümü'nde tüm sınıfların toplamı 360 kişiydi ve bunun sadece 9'u kız öğrenciydi. Sınıflara bölündüklerinde 60 kişilik sınıftaki tek kız öğrenci olmuştu. Sonra büyük projelere imzasını atan çok başarılı bir mühendis oldu. Kurucu üyelerinden olduğu mühendislik şirketinde Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattı projesini Almanlar ve İngilizler ile yönetti. Güzergah seçiminden ÇED raporu hazırlanmasına kadar bir çok aşamasında çalıştı. Altı pilot belediyede MEER deprem zararlarını önleme projesi, Ankara doğal gaz santralı için yer seçilmesi vb gibi başka pek çok önemli projede imzası vardır. Annem Nuran Çınarlı İngilizce öğretmeni idi. Yıllar geçip 2 yıllık Gazi Eğitim Enstitüsü diplomasının değeri nispeten azalınca, ben 16 yaşımıdayken tekrar bu sefer Hacettepe Üniversitesi'nde 4 yıllık eğitim programına (Yine İngilizce dalında) başlamıştı.

Hocalarım da, ilkokul öğretmenimden başlayarak bizzat örnek olmuşlardı.

Herhalde en çok örnek aldığım tarafları kadın olarak kendilerini asla eksik hissetmemeleri, özgüvenli ve çalışkan olmalarıydı.

Soru 6) Kadınlarımızın STEM alanında ilerlemesi konusunda, keşke şöyle olsa ya da yapılırsa dediğiniz bir hayaliniz var mı?

Devlet eliyle kızlarımızı bu sahalara teşvik edici programlar, dersler, ödüllü yarışmalar vb düzenlemesi faydalı olur.

KADIN - ERKEK EŞİTLİKSİZLİĞİ

Sevim Mete

Kanada'daki İşyerlerinde Cinsiyet Ayrımcılığı Ne Durumda?

İşinden kovulan, çocuğuna baktığı için emekliliği geciken, çocuğunu doktora götürmek için izin aldığı tepki gören, yöneticisinden cinsel taciz gören ama işinden çıkarılır korkusuyla konuşamayan, terfi alamayan, giydiği elbiselerden ötürü uyarılan kadınlar!

Kanada cinsiyet eşitliğinde dünya liderlerinden biri olmasına rağmen, kadınların hala resmi veya gayri resmi engellerden ötürü cinsiyet ayrımcılığıyla karşılaştıkları durumlar var.

Bu yazım da, bu konuyla ilgili iki olaydan ve yapılan anket sonuçlarından bahsedeceğim.

İşinden kovuldu! Niye mi? Çünkü yeterince hızlı koşamadın!

BC eyaletinde itfaiye görevlisi olarak çalışan bir kadın işinden kovuldu. İşinden kovulmadan önce 2 yıl BC'deki orman yangınlarının söndürülmesinde görev almıştı. 28 yaşındaki bu kadın 2.5 kilometrelik yolu 11 dakikadan daha az bir sürede koşmadığı, 49.4 saniye ile beklenin altında bir performans sergilediği için itfiyacılık görevinden çıkarıldı. İşinden kovulduktan 5 yıl sonra, 1999 yılında Kanada Yüksek Mahkemesi bu kadının tekrardan işe alınmasını ve 5 yıla eş değer maaşının kendisine verilmesine karar verdi

Çalıştığın yarım günleri emeklilik için kullanamazsın! Niye mi? Çünkü çocuğuna bakmak için yarım gün çalıştın!

1990'larda üç RCMP çalışanı doğum izni aldı. İşe geri döndüklerinde çocuklarına bakmakta zorlandılar. RCMP'in çalışanlarına sunduğu iş paylaşım programına katılmaya karar verdiler ve yarım gün çalışmaya başladılar. Yıllar sonra tam gün olarak işlerine döndüklerinde, iş paylaşım programında çalıştıkları zamanın tam olarak emeklilik hizmeti olarak kabul edilmediğini öğrendiler ve eşitlik haklarının ihlal edildiğini savunarak mahkemeye başvurdular.

Davacıların çalışma arkadaşları, eğitim ve hatta cezai amaçlarla aldıkları izinleri bile tam gün olarak emekliliğe saydırabiliyorlardı ama iş paylaşımı programına katılan kadınlara bu hak verilmiyordu.

Yüksek Mahkeme, RCMP emeklilik planının 15. maddesi uyarınca eşitlik haklarının açık bir ihlali olduğuna karar verdi. Bölüm, "ırk, ulusal veya etnik köken, renk, din, cinsiyet, yaş veya zihinsel veya fiziksel engele dayalı" ayrımcılığı yasaklıyordu.

Kanada Yüksek Mahkemesi 2020'nin Ekim aylarında RCMP'nin emeklilik planının kadınlara karşı ayrımcılık yaptığına ve bu nedenle Haklar ve Özgürlükler Sözleşmesini ihlal ettiğine karar verdi.

Peki insanlar bu durumu nasıl gözlemliyor? Anket sonuçları ne diyor?

Canadian Charter of Rights and Freedoms	
Part of the Constitution Act, 1982.	
Preamble	
Guarantee of Rights and Freedoms	
1	Fundamental Freedoms
2	Democratic Rights
3, 4, 5	Mobility Rights
6	Legal Rights
7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14	Equality Rights
15	Official Languages of Canada
16, 16.1, 17, 18, 19, 20, 21, 22	Minority Language Education Rights
23	Enforcement
24	General
25, 26, 27, 28, 29, 30, 31	Application of Charter
32, 33	Citation
34	

Section 15 of the Canadian Charter of Rights and Freedoms contains guaranteed equality right.

15. (1) Every individual is equal before and under the law and has the right to the equal protection and equal benefit of the law without discrimination and, in particular, without discrimination based on race, national or ethnic origin, colour, religion, sex, age or mental or physical disability. (2) Subsection (1) does not preclude any law, program or activity that has as its object the amelioration of conditions of disadvantaged individuals or groups including those that are disadvantaged because of race, national or ethnic origin, colour, religion, sex, age or mental or physical disability.

Source: Wiki

2020 yılında IPSOS isminde bir kuruluş (Global Market Research and Public Opinion Specialist) 27 ülkede 20,204 yetişkine anket uyguluyor (Arjantin, Avustralya, Belçika, Brezilya, Şili, Çin, Fransa, Almanya, Büyük Britanya, Macaristan, Hindistan'da, İtalya, Japonya, Malezya, Meksika, Hollanda, Peru, Polonya, Rusya, Suudi Arabistan İspanya, İsveç, Kanada, Güney Afrika, Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Kore).

Kanada'dan 1000 üzerinde kişi katılıyor. Bu anketin sonucunda, Kanada'daki erkek ve kadınların işyerinde cinsiyet eşitliğinin nasıl uygulandığı konusunda farklı görüşlere sahip oldukları ortaya çıkıyor.

Kadın ve erkeklere iş ortamında eşit muamele ediliyor mu?

Çocuk bakımı, meslektaşlarından gelen romantik isteklerin red edilmesi, aileyi iş üzerinde tutmak dolayısıyla çalışma saatlerini buna göre değiştirmek gibi davranışların kadının kariyerine erkeğinkinden daha çok zarar verdiği ortaya çıktı.

Equal Treatment in the Workplace

43% of Canadians agree Canadian workplaces treat men and women equally

54% of men agree Canadian workplaces treat men and women equally

32% of women agree Canadian workplaces treat men and women equally

© Global News

Source: IPSOS

Ayrıca çalışan kadınların iş sonrası ailesi için tüm vaktini harcadığından, kendi sosyal hayatını geri plana itmesi, kendi hobilerini, sevdiği şeyleri yapmaması, arkadaşlarıyla görüşmemesi de aynı zamanda kadının toplumdaki eşitliğini de bozmaktadır. Çalışan kadın kendinden daha çok fedakarlık yapmaktadır.

Behaviours perceived to damage career

Having childcare responsibilities:

Women	Men	Both Equally
38%	7%	29%

Rejecting a colleague:

Women	Men	Both Equally
36%	6%	24%

Prioritizing family over work:

Women	Men	Both Equally
29%	6%	35%

© Global News

Source: IPSOS

Cinsiyetçi konuşmalarda Kanada'dan katılan katılımcıların diğer ülkelere göre daha çok tepki verdikleri ve bu konuda açıkça konuştukları sonucu da ortaya çıkmıştır.

Kanada'li katılımcıların yüzde 71'i erkeklerin kadın haklarını korumak için birşey yapmaması durumunda eşitliğin tam sağlanamıyacağı görüşünde (bu cevabın yüzde 77'si kadın katılımcılardan, yüzde 66'si ise erkek katılımcılardan gelmiştir).

Kanada'nın geçmişinde kadınlar ile ilgili önemli tarihler:

1916: Manitoba, Saskatchewan ve Alberta'daki kadınlar oy kullanma hakkını kazandı.

1917: BC ve Ontario'daki kadınlar oy kullanma hakkını kazandı.

1918: Nova Scotia 'daki kadınlar oy kullanma hakkını kazandı.

1919: New Brunswick'daki kadınlar oy kullanma hakkını kazandı.

1922: Prince Edward Adası'daki kadınlar oy kullanma hakkını kazandı.

1927: Ünlü Beş (The Famous Five), kadınların "kişi" olarak kabul edilmesi için dilekçe verdiler.

1929: Kadınlar "Kişiler" olarak ilan edildi.

(1930 - Türkiye'deki kadınlar yerel seçimlerde oy kullanma hakkı kazandı..)

1934- Türkiye'deki kadınlar genel seçimlerde oy kullanma hakkı kazandı).

1940: Quebec'daki kadınlar oy kullanma hakkını kazandı.

1960: İlk yerli kadınlar ve erkekler 1876'da yayınlanan Indian Act'a göre ancak yerli statüsünden vazgeçerlerse oy kullanabiliyorlardı. Bu kanun değiştirilerek yerli statüsünden vazgeçmeden oy kullanabilme hakkını kazandılar.

(Böylece tüm Kanadalı kadınlar yerliler dahil oy kullanma hakkına sahip oldu).

1981: Kadın hakları Kanada Hak ve Özgürlükler Şartnamesinde (Canadian Charter of Rights and Freedoms) elden geçirildi.

2012: Kanada, uluslararası kızlar gününü kurmak için Birleşmiş Milletler'de başarılı bir uluslararası kampanya başlattı. Böylece her yıl Ekim 11'de kızların eğitimi, beslenmesi, zorla çocuk evliliği, şiddete maruz kalanlar, yasal ve tıbbi hakların korunması gibi konularda farkındalığı artırmak için kutlama yapılmasına başlandı.

2015: 'Because it's 2015': Canada's 1st gender-balanced cabinet (15 of 31 cabinet members).

2015: Kanada tarihindeki ilk cinsiyet dengeli ödeme sistemini açıklandı.

2015: Kayıp ve öldürülmüş yerli kadınlara ve kızlara ulusal soruşturma başlatıldı.

2017: Cinsiyet İfadesi ve Cinsiyet Kimliği Kanada İnsan Hakları Yasasına Eklenildi.

2017: Kanada, cinsiyete dayalı şiddete karşı harekete geçti.

2019: Ulusal soruşturmanın kayıp ve öldürülmüş yerli kadınlara ve kızlara dair son raporu açıklandı.

Dünyada Cinsiyet Eşitsizliği Endeksleri:

Gender Inequality Index											
HDI rank	Country	Gender Inequality Index		Maternal mortality ratio	Adolescent birth rate	Share of seats in parliament	Population with at least some secondary education		Labour force participation rate		
		Value	Rank	(deaths per 100,000 live births)	(births per 1,000 women ages 15-19)	(% held by women)	(% ages 25 and older)		(% ages 15 and older)		
		2019	2019	2017	2015-2020	2019	Female	Male	Female	Male	
1	Norway	0.045	6	2	5.1	40.8	95.4	94.9	60.4	67.2	
2	Ireland	0.093	23	5	7.5	24.3	81.9	79.9	56.0	68.4	
2	Switzerland	0.025	1	5	2.8	38.6	95.6	96.8	62.9	73.8	
4	Hong Kong, China (SAR)	...	...	...	2.7	...	77.1	82.9	54.0	67.5	
4	Iceland	0.058	9	4	6.3	38.1	100.0	100.0	70.8	79.2	
6	Germany	0.084	20	7	8.1	31.6	95.9	96.3	55.3	66.6	
7	Sweden	0.039	3	4	5.1	47.3	89.3	89.5	61.4	67.8	
8	Australia	0.097	25	6	11.7	36.6	91.0	90.9	60.3	70.9	
8	Netherlands	0.043	4	5	3.8	33.8	87.6	90.3	58.3	69.1	
10	Denmark	0.038	2	4	4.1	39.1	91.2	90.9	58.2	66.3	
11	Finland	0.047	7	3	5.8	47.0	100.0	100.0	55.5	62.8	
11	Singapore	0.065	12	8	3.5	23.0	78.1	85.1	62.0	78.3	
13	United Kingdom	0.118	31	7	13.4	28.9	78.0	79.3	57.6	68.1	
14	Belgium	0.043	4	5	4.7	43.3	84.7	88.4	48.6	58.7	
14	New Zealand	0.123	33	9	19.3	40.8	97.4	96.9	64.8	75.3	
16	Canada	0.080	19	10	8.4	33.2	100.0	100.0	60.8	69.4	
17	United States	0.204	46	19	19.9	23.7	96.1	96.0	56.1	68.2	
54	Turkey	0.306	68	17	26.6	17.4	50.2	72.2	34.0	72.6	

Gender Inequality Index											
HDI rank	Country	Gender Inequality Index		Maternal mortality ratio	Adolescent birth rate	Share of seats in parliament	Population with at least some secondary education		Labour force participation rate		
		Value	Rank	(deaths per 100,000 live births)	(births per 1,000 women ages 15-19)	(% held by women)	(% ages 25 and older)		(% ages 15 and older)		
		2019	2019	2017	2015-2020	2019	Female	Male	Female	Male	
	Regions										
	Arab States	0.518	—	135	46.8	18.0	49.3	55.8	20.7	73.0	
	East Asia and the Pacific	0.324	—	73	22.1	20.2	69.4	76.5	59.2	76.5	
	Europe and Central Asia	0.256	—	20	27.8	23.1	79.9	88.1	45.0	70.0	
	Latin America and the Caribbean	0.389	—	73	63.2	31.4	60.4	59.7	52.1	76.9	
	South Asia	0.505	—	149	26.0	17.5	31.3	48.4	23.2	77.0	
	Sub-Saharan Africa	0.570	—	535	104.9	24.0	28.8	39.8	63.3	72.7	
	World	0.436	—	204	43.3	24.6	61.0	68.3	47.2	74.2	

Definitions

Gender Inequality Index: A composite measure reflecting inequality in achievement between women and men in three dimensions: reproductive health, empowerment and the labour market.

Maternal mortality ratio: Number of deaths due to pregnancy-related causes per 100,000 live births.

Adolescent birth rate: Number of births to women ages 15-19 per 1,000 women ages 15-19.

Share of seats in parliament: Proportion of seats held by women in the national parliament expressed as a percentage of total seats.

Population with at least some secondary education: Percentage of the population ages 25 and older that has reached (but not necessarily completed) a secondary level of education.

Labour force participation rate: Proportion of the working-age population (ages 15 and older)

Dünyada Cinsiyet Eşitsizliği Endeksleri:

Kaynak: <http://hdr.undp.org/en/content/gender-inequality-index-gii> (UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME)

Son Söz:

Uzmanlar kadın-erkek eşitliği ve çeşitliliğini ilerletecek üç temel noktaya değinilmesi gerektiğinde birleşiyorlar:

- Cinsiyet eşitliği hakkında farkındalığı arttırmak
- İnsanları değil, kalıplaşmış sistemleri değiştirmek
- Irk, cins, sınıf gibi ayrımlarda kesişimsel bir yaklaşımı benimsemek

“To make life a little better for people less fortunate than you, that’s what I think a meaningful life is. One lives not just for oneself but for one’s community.”

Ruth Bader Ginsburg

(Ruth Bader Ginsburg 1993’ten Eylül 2020’deki ölümüne kadar ABD’nin Yüksek Mahkemesi’de görev aldı. Cinsiyete dayalı ayrımcılığa karşı savaştığı davayı konu alan “On the Basis of Sex” isimli filmi Netflix’de seyretmenizi öneririm.)

SÖYLEŞİ: Ayça Altıntığ

İrep Çakır

KIVILCIM NE ZAMAN YANGINA DÖNÜŞÜR?

Evleri barkları yakan, eldeki avuçtakileri yok eden uğursuz bir yangından değil; geçmişin zayıflıklarını, istediğini elde edememenin çaresizliğini yıkıp kadınları küllerinden başarı ve gücün zerafetiyle yeniden doğuran bir yangından bahsediyorum.

Nasıl alazlanır kıvılcımlar? Nasıl tutuşur kadının fendi? Nasıl önce kendinin lideri olur, ardından toplumunun, ülkesinin, dünyanın liderliğine soyunur kadın bilgi ve becerisinin ateşiyle yana yana?

Yüzlerce hikayeden süzülerek gelen cevaplar Değişim Liderleri Derneği'nin Kıvılcımlar Programını hayata geçiren; Women Leaders of the World tarafından sivil toplum alanındaki çalışmalarıyla 20 Dünya Kadın Liderinden biri olarak seçilmiş Ayça Altıntığ'dan.

Türkiye'de 12 yılda, 10 ilde, 52 "Kıvılcım Grubu" kuran, beş yüze yakın "Kıvılcım Kadını" yaratıp onlarla birlikte liderlik ateşini yakan Ayça Altıntığ ABD'de de göçmen kadınlar için başlattığı projelerle kıvılcımlarını dünyaya üflüyor adeta.

Merak ediyorum, bir insanın, bir kadının hikayesini bir diğeri için farklı, değerli, yol gösterici ve/veya ilham verici kılan nedir diye? Altıntığ onca kadın tanıyıp aklına yazdığı onca hikayenin birikimi ile "zorlukların aşılması" diyor hemen.

"Bizim hem Türkiye'deki kıvılcımlarımızın hikayelerinin toplandığı "Kıvılcımlar" kitabımızda hem de ABD'deki göçmen kadınların hikayelerinde gördüğümüz ortak tema "overcoming challenges". Zorlukların aşılması yani. Başka bir insanın hikayesi ve o insanın tırnaklarıyla kazımasını dinlemek/okumak ilham verici ve yol gösterici olabiliyor. O "tırnaklarla kazımanın" verdiği ilham başka hiçbir şeyde yok!"

Altıntığ'a göre Anadolu'nun bir köyünde büyüyüp İzmir'e büyükşehir okumaya gelen genç kadınlar ile Türkiye'nin ya da dünyanın diğer bölgelerinin büyük şehirlerinde büyüyüp, okuyup sonra yurt dışına yerleşen kadınların yaşadığı "challenge"lar birbirine çok benziyor. Bu da dünyanın bir köşesinde bir kadının hikayeciğinin diğer kadının ilhamı olabildiğini mümkün kılıyor.

Ayça Altıntığ
Kısa Özgeçmiş

Dr. Ayça Altıntığ, Türkiye'de Üsküdar Amerikan Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Amerika'ya gelerek Louisiana State University'de finans alanında yüksek lisans ve doktorasını tamamlamıştır. Şu anda Los Angeles bölgesinde, University of Southern California (USC) üniversitesinde finans alanında öğretim görevlisi olarak araştırmalarına ve çalışmalarına devam etmektedir. 2005 yılında beri Amerika'daki pek çok Türk-Amerikan derneğinde gönüllü olarak çalışmış, 2019 yılından itibaren Amerika'da Turkish Women's Initiative ve Türkiye'de Değişim Liderleri Derneği'nin yönetim kurulunda yer almaktadır. Ocak ayı itibarı ile de TWİ da başkanlık görevini yerine getirmektedir.

Söz konusu kadınlar olduğunda bu ilham verici hikayeler gerçekten ne kadar etkili olabiliyor peki? Bir kadının hikayesi bin yeni kadın doğurabilir mi sizce?

“Bence evet! Hikayelerin ortak noktası çok fazla. Her kadının yaşadığı challenge’lar hem çok farklı hem de çok aynı. Bunları görmek neyin mümkün olabileceğini görmek demek. O yapmışsa ben de yapabilirim diyorsunuz. You cannot be what you cannot see. Ne kadar çok örnek görürseniz o kadar güçlenip bir o kadar örnek çıkartabiliyorsunuz.”

Aklıma hemen kıvılcım öyküleri arasında “Telefonla su siparişi veremezken belediye başkanıyla görüşebilir hale geldim” diyen Kıvılcım Kadını geliyor...

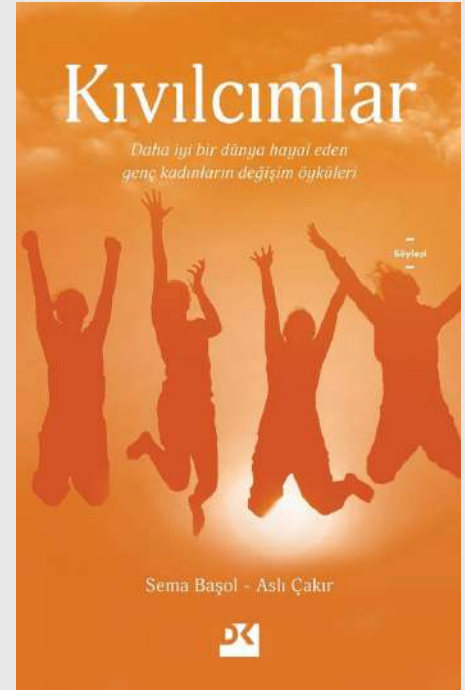
Dünyanın birbirinden çok farklı coğrafyalarından kadınlar düşünüyorum. Hangi özellikleri, hangi düşüleri ortak olabilir?

“Barış içinde, güvenli bir hayat! Hepimizin hayal ettiği daha güzel bir dünya var. Daha güzel... Güzelliklerin bazıları aynı aslında, bazıları da farklı bir hedef ve istek yaratıyor.”

Peki ya liderlik? Sessiz Film ya da Tabu oynuyor olsalar “liderlik” becerisi ve amacını nasıl anlatırdı farklı dünyaların kadınları birbirlerine?

“Liderlik çok kapsamlı bir kavram. Herkes çok değişik anlıyor. Nasıl anlatırlardı bilmiyorum ancak Kıvılcımlar özelinde tarif edebilirim liderliği. Yapmak istediğin şeye ulaşmak için gitmek istediğin yere gidebileceğine inanmak. O noktaya erişmek için gereken becerilerin ve yetkinliklerin farkına varmak ve onları kendinde geliştirmek. Kıvılcımların liderlik tanımı bu işte.”

Kadının ekonomik bağımsızlığı ne kadar kişisel, ne kadar toplumsal bir sorun? Bunun sağlanması ne kadar kişisel, ne kadar toplumsal çabaya bağlı sizce?

“Her ikisi de... Toplumsal bariyerler ortada. Bu bariyerlerin kalkması da tepeden inecek bir durum değil. Kadınların önce kendi içinde yaşadıkları toplumun şartlarında bağımsızlık kazanıp sonra toplumu değiştirmeleri lazım. We are who we are because of how we were raised. Toplumsal ile kişisel ayırmak kolay değil.”

DEĞİŞİM LİDERLERİ DERNEĞİ NE İSTİYOR?

www.degisimliderleri.org

Adil, eşitlikçi, barışçıl, gelişen bir Türkiye ve dünya için toplumsal sorunların çözümünde ve değişimde kadınların daha etkin liderler olarak rol almalarını;

Üniversiteye giren kadınların “yaparak öğrenmelerini”, bir sosyal değişim projesini başarıyla sonuçlandırmalarını ve “kadın olmak”la ilgili farkındalık kazanmalarını;

Genç kadınların özgüven kazanmalarını, kendilerini derinlemesine tanımalarını, Türkiye’de kadın lider olma konusunda bilgi sahibi olmalarını;

Liderlik becerileri artırılmış kadınların iş yaşamında ve toplumsal hayatta aktif, sorumluluk sahibi, ülkenin kalkınmasına faydalı ve üretici bireyler olmalarını;

Kıvılcımlar Diploması ile mezun olup yaşama ve iş hayatına bir adım önde başlamalarını;

Türkiye'nin kıvılcımları ile Kuzey Amerika'nın kıvılcım öyküleri arasında çok temel farklar bulacağınızı düşünüyor musunuz?

"Benziyorlar aslında. Çok ortak noktaları var hikayelerinin. Dedğim gibi Anadolunun kasabalarından büyükşehirde okumaya gelen kıvılcımlar ile Türkiye'den Kuzey Amerika'ya gelen kadınlar farklı ortamlarda, biraz değişik kontekslerde benzer sorunlar yaşıyorlar. Her iki durumda da kendilerini farklı bir ortamda yeniden tanımaları ve "yapabilirim" gücüne ulaşmaları gerekiyor. En büyük fark ise toplumsal yapı ve olanaklar konusunda. Kuzey Amerika'da bu kadınlar için çalışan çok daha fazla insan var, STK var, özel kuruluşlar var. Çok daha fazla imkan var. İsteyenin bir imkana ulaşamaması çok zor. Türkiye'de ise imkanlar az, kısıtlı ve ulaşmak zor. Hikayelerdeki ana fark buradan çıkıyor. Türkiye'deki kıvılcımlar bu kısıtlı imkanları öldürerek tırnakları ile kazıyorlar."

Kanada "Feminist Dış Politika" olarak adlandırılan "Feminist International Assistance Policy" uyguluyor. Daha barışçı, kapsayıcı ve refah içinde bir dünya için cinsiyet eşitliğini, kadınların ve genç kızların güçlendirilmesini öngören ve destekleyen bir politika bu. Teorik ve kavramsal olarak çok önemsedğim bu politikanın Türkiye'ye uyarlanabileceğini, Türkiye'de de uygulanabileceğini düşünüyor musunuz?

"Ben Amerika'da yaşadığım için Kanada'nın politikalarını çok

sıkı takip edemiyorum maalesef. Ancak Kanada gibi büyük, güçlü bir ülkenin feminist politikalar konusunda bu kadar net bir tavır alması ve bu konuda bütün dünyada liderlik yapmak istemesi bence hem Kanadalı kadınlar için hem de dünya kadınları için çok önemli. Sadece Kanada değil, daha pek çok ülke benzer adımlar atsa, dünyadaki kadınların problemlerinin çözümlerine ulaşmak daha kolay olabilir. Böyle adı konulmuş, resmi bir politika pek çok sorunun aşılmasında ön adım olabilir. Bu tip politikalar, devletlerin feminist politikaları ve kadın konularını öncelik haline getirmesi için sanırım dünyanın daha alacağı çok yol var. Türkiye ve diğer pek çok ülkenin de Kanada'nın önderliğini takip ettiği günleri görmek umuduyula... ama o zamana kadar STK'lar ve özel şirketler bu konudaki boşlukları doldurmaya çalışıyorlar."

Türkiye'nin genç kadınlarının "değişim" ve "liderlik" kavramlarına bakışı nasıl sizce? Bu kavramları yerel bir bakış açısıyla mı anlamak, değerlendirmek ve sahiplenmek gerekiyor yoksa küresel bir bakış ve kavrayışla mı?

"Liderlik az ve yanlış bilinen bir konsept. Kültürümüzün tepeden inme beklentisi küresel liderlik bakış açısının yerleşmesini engelliyor. Küresel bakış bir iki jenerasyonda olacak bir şey değil. Ama bu konuda çalışmaya devam etmeliyiz. Biz küresel liderlik kavramları ile genç kadınlarımızı güçlendirmeye çalışıyoruz."

Ayça Altıntığ'ın bahsettiği bu güçlenmenin somut örneklerini görüyoruz Kıvılcımlar'da. Türkiye'de üniversiteye girip derslerine başlayan genç kadınların yalnızca yüzde 32'sinin mezun olduğunu duymak üzücü değil mi? Neyse ki tesellimiz var; bu oran Kıvılcımlar'da yüzde yüz!

Bir de böyle yazayım hatta; %100. Yani hepsi mezun!

Üniversite hayatına adım attıktan sonra yolu kıvılcımlarla kesişen genç kadınları ne maddi ne manevi zorluklar, ne aile, çevre baskısı, ne de başaramama korkusu hedefinden döndürebilmiş. Kıvılcımlar başarı ve gücün zerafetle işte böyle dönüşüyorlar yangına. Aklın ve bilginin cesaret ateşiyle yanıp büyüdüğü bu yangın bu. Su değil, odun atın ki alevden bir yol olsun Türkiye'den Kuzey Amerika'ya ve iki coğrafyanın kadınlarının öyküleri birbirini doğursun.

İrep Çakır

Gazeteci - Burlington, ON.

DEVİR-İ ALEM YAPAN İLK KADIN

JEANNE BARRET

Yazı: Benan Kapucu
Radyo Programcısı, Botanitopya / 95.0 Açık Radyo

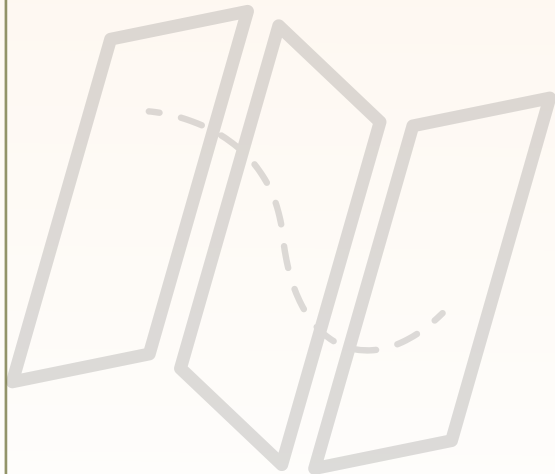
Jeanne Barret (1740-1807), ta 1700'lerde Fransa'nı ücra bir kırsalından kalkıp erkek kılığında, gizlice botanik keşif gemisine girmiş ve cehennemi koşullarda devrialemler yolculuğunu tamamlayan ilk kadın olur. Onun hikayesi, seyahat anılarında küçük bir dipnottan öteye gitmemiş bugüne dek ama son on yılda, kimi biyografi yazarlarının araştırmaları sayesinde tarihteki ünlü kadınlar arasındaki yerini almış durumda. Geçen yıl Google, bu olağanüstü kadınla ilgili bir doodle yaparak onun 280. yaşını kutladı.

Geçen yıl 77 yaşındaki İngiliz Jeanne Socrates, 11,5 metrelik yelkenlisiyle dünya turunu tamamlamış; Guardian gazetesi de onun dünyanın çevresini tek başına, durmadan ve yardım almadan dolaşan en yaşlı insan olduğunu duyurmuştu. Yelkencilik tarihinde muazzam bir başarıydı bu ve başarısını, 'yol boyunca pek çok soruna rağmen asla vazgeçmemesine bağlıyordu. Ondan 250 yıl önce onunla aynı adı taşıyan, Fransız Jeanne, da başına gelen türlü belaları savuşturarak dünyayı dolaşmış ve ancak dokuz yıl sonra evine dönmüştü.

Peki, köylü, yoksul bir kadın bu gemiye nasıl girmişti? 18. yüzyılda, sıkışık ve zorlu koşullarda yıllarca yaşayabilen, sert ve acımasız denizcilerin olduğu bir yelkenliden daha düşmanca bir ortam olabilir mi? Özellikle de bir kadın için...

Bilim ve keşifler dünyasında Maria Sybilla Merian, Marianne North gibi doğa tarihine olan merakları uğruna varını yoğunu seyahate yatırmış soylu kadınların varlığı biliniyor ama Jeanne Barret'nin hiçbir varlığı yok; kadın olduğu için gemilerde çalışması da yasak. Tutkusunun peşinden giden Jeanne bunu aşmak için kendini gizleme yolunu seçiyor; erkek kılığına girip botanikçi Philibert Commerson'un yardımcısı olarak gemiye sızmayı başarıyor.

1817'de yayımlanmış bir seyahat kitabına basılmış bir gravürde Jeanne Baret üzerine bol gelen çizgili, denizci kıyafetleri giymiş olarak tasvir edilmiş. Elinde botanikçi olduğunu anlatan bir demet çiçek, başında da -devrimci bir Fransız olduğunu anlatan- kırmızı bir bere var. Alegorik bir anlatım elbette ama bilinen tek görsel de bu.

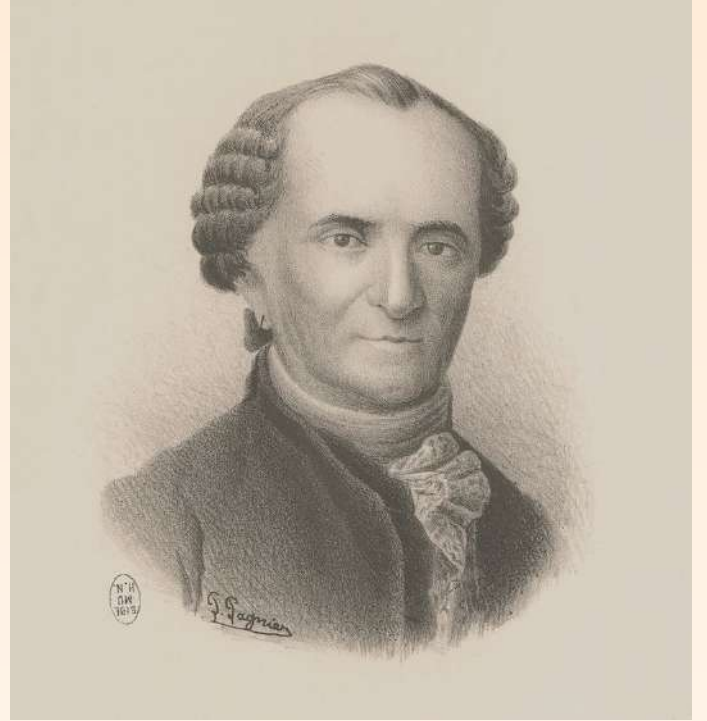

Keşifler çağı olan 1700'lerde Avrupalılar yeni topraklara ulaşip ticaretin sınırlarını genişletmek adına uzak diyarlara yelken açarken; Fransa Kralı XVI. Louis, gücünü ve etkisini artırmak için Louis de Bougainville'in yönettiği yüksek maliyetli bir dünya turu seferini desteklemeye karar vermişti. Jeanne Baret'nin de katıldığı Bougainville'in bu keşif gezisi, küresel ölçekte Fransız imparatorluk ekonomisini güçlendirmek amacıyla tasarlanmış, bilimsel çalışmalardan sadece biriydi. Şeker ve kahve plantasyonları Santo Domingo gibi kolonilerde yüksek karlarla zaten üretilip pazarlanıyordu. Yeni keşifler de benzer başarıya ulaşmak için ticari kar elde edebilecekleri başka bitkiler bulmanın peşindeydi. Hint Okyanusu'nda, Fransız botanikçiler ve sömürge liderleri baharatları Doğu Hint Adaları'ndan kendi kolonileri olan Mauritius ve Réunion'a naklederek Hollanda baharat ticaretini baltalamaya çalışıyorlardı.

Bougenville'in yönetiminde Güney Amerika'ya; sonra Magellan Boğazı'ndan Madagaskar ve Endonezya gibi Hint-Pasifik'in tropikal adalarına uzanan bu yolculuk, Boudeuse firkateyni ve ondan daha yavaş bir ikmal gemisi Etoile ile yapılacaktı. Jeanne Baret, 1767 yılının Şubat'ında, erkek kılığında girip Rochefort limanından Etoile gemisine bindiğinde, başına gelebilecek her şeyi göze almış olmalı.

Jeanne Baret, 27 Temmuz 1740 tarihinde, Burgonya bölgesinde yer alan La Comelle'de, günlük tarım işçisi bir babanın kızı olarak dünyaya gelmiş. 15 aylıkken annesini, 15 yaşındayken de babasını kaybetmiş. Çocukluğu ve gençliğinin ilk yıllarıyla ilgili çok az şey biliniyor ama yaşadığı dönemde köylü sınıfının durumu açısından Burgonya, Fransa'nın en geri kalmış kırsalı olduğu için, oldukça yoksul bir yaşam sürmüştü olduğu kesin.

Botanikçi Philibert Commerson ise Jeanne'in yaşadığı yerin 20 kilometre güneyinde Toulon-sur-Arroux'da yaşıyordu. Eşi Nisan 1762'de bir oğlan çocuğu doğurduktan kısa bir süre sonra ölmüştü; fiziksel rahatsızlıkları nedeniyle hareketleri kısıtlı olan Commerson'un, otların iyileştirici gücünden de anlayan bir yardımcıya ihtiyacı vardır.

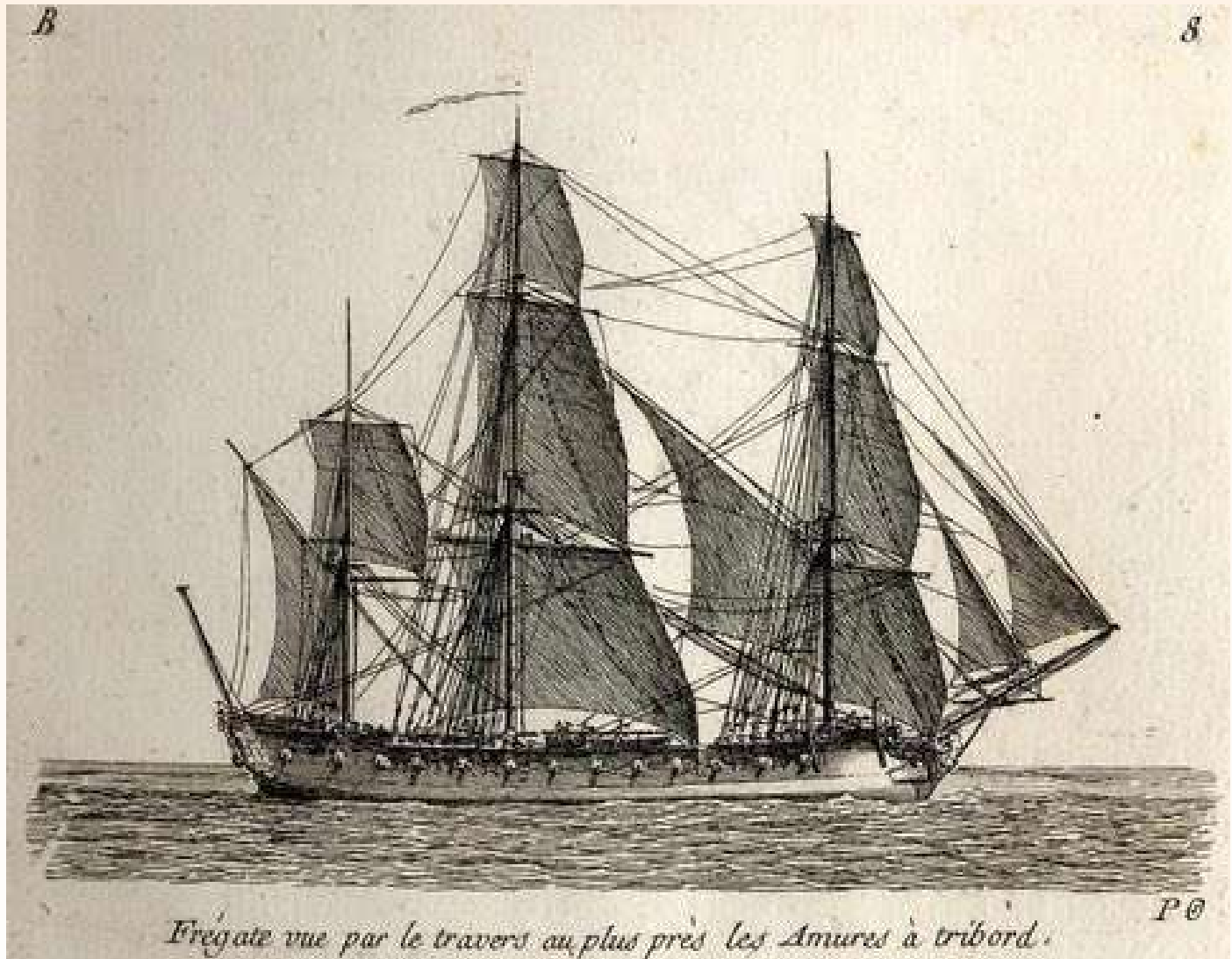

Jeanne ile bu noktada yolları kesişmiş, ev işlerini yapıp çocuğun bakımını üstlenirken bitkileri tanıdığı için botanik çalışmalarında da yardımcı olmaya, bitkileri toplayıp kataloglamaya başlamış. Kısa sürede -cemiyette kabul görmeyecek- romantik bir ilişkiye de dönüşecektir bu. Romantik ilişkiden öte, biyografi yazarları eksiklikleri nedeniyle ortaklık eden, birbirine bağımlı iki hırslı insan arasındaki karmaşık bir ilişki olduğunu söylüyor. Kısa süre sonra, Jeanne hamile kalınca -olasılıkla kasabada skandal yaratmamak için- birlikte Paris'e taşınmışlar. Burada da Jeanne, adını "Jeanne de Bonnefoy" olarak değiştirerek evin kahyası rolüne devam etmiş. Aralık 1764'te doğan çocuğunu evlatlık veren Jeanne'in pek sevgi dolu bir anne olmadığını anlıyoruz ama Philibert Commerson'un da pek hayırlı bir baba olduğu söylenemez. İlk karısından olan oğlunu, kayınbiraderine bırakıp hayatı boyunca bir daha hiç görmemişti.

Commerson, Bougainville'in keşif gezisine davet edildiğinde, Jeanne, Commerson'a sadakatin-den mi yoksa kendi merakı yüzünden eşlik etmeyi istemişti? Commerson fiziksel rahatsızlıkları yüzünden bilimsel hedeflerine onun yardımı olmadan ulaşamayacağını bildiği için mi gelmesini istemişti? Orası belirsiz ama ikisi için de geri çevrilemeyecek kadar önemli bir fırsattır bu. Fransız deniz yasalarına göre gemilerde kadının çalışması yasak olduğundan Jeanne erkek kılığına girmek zorundadır. Tarihte erkek kılığına girmiş ilk kadın değil elbette, 1600'lerde yaşamış Mary Read ve Anne Bonny gibi üzerine baladlar, kitaplar yazılmış korsanlar; sonsuza dek mutlu yaşayacaklarına inanıp sevgilileriyle yola düşen ya da ülkeleri için savaşmak için kılık değiştiren nice asi kadından ilham almış da olabilir.

Commerson'un ekipmanla birlikte yanına bir yardımcı alma izni vardır bu yolculuk için. Geminin kaptanı François Chenard de la Giraudais, geminin en geniş kamarasını ona ve o tuhaf görünümü, çizgili pantolonlu "yardımcısına" bırakır. Özel tuvaleti olan kamara o kalabalık gemide Jeanne'ı işini kolaylaştıracaktır elbette; böylece mürettebatın diğer üyeleriyle baş kısımdaki ortak tuvaleti kullanmak zorunda kalmayacaktır.

Öte yandan Etoil gemisinde hayat hiç de kolay değildir. Seyahat başladıktan sonra Commerson, yolculuğun ilk günlerinde deniz tuttuğu için çok zorlanır; sık sık tekrarlayan bacak ülserinden de muzdariptir. Étoile gemisi Montevideo'ya ulaşana kadar Commerson'un anlatımıyla "fare gibi korkulukları kemirmekten" başka yapacak bir şey yoktur. Hayli fırtınalı günlerden sonra nihayet

Montevideo'ya ulaşırlar; oraya varır varmaz da hemen çevredeki düzlüklere ve dağlara doğru keşif yürüyüşüne çıkarlar. Commerson'ın bacak ülseri yolun başından beri ona çok zorluk çıkarıyordu; o yüzden sahada gerekecek tüm ekipmanı; bitkileri preslemek için kağıtları, iğneleri, silahları ve toplanan örnekleri dere tepe sesini çıkarmadan Jeanne yüklenmek zorunda kalır.

Montevideo'dan sonra keşif gemileri Patagonya'ya doğru yelken açacaktı ama Macellan Boğazı'ndan kolay geçebilmeleri için burada elverişli rüzgarları beklemek zorundaydılar. Jeanne Baret burada kaldıkları süre boyunca engebeli arazileri arşınladıkları en zorlu yürüyüşlerde Commerson'a eşlik etmiş; yüzlerce bitki, taş ve kabuk toplamış; hatta örneklerini ve notlarını düzenlemesine, kataloglamasına da yardımcı olmuş.

Her şey yolunda gibidir ama bir süre sonra gemi mürettebatı arasında homurdanmalar başlamış. "Yük hayvanı" gibi deyip, gücünü ve cesaretini takdir etseler de, yanlarında gömleğini bile çıkarmayan bu genç yamağın "aslında kadın olduğu" söylentileri çıkmaya başlamış. Ridley, kitabında geminin doktoru Francois Vives anılarına dayanarak, bu ithamlara karşı Jeanne'in tuhaf bir savunmaya geçtiğini yazmış: "Bütün şüphelerimizin asılsız olduğunu göstermeye çalışan sahte hizmetkar, bir kadın değil de Osmanlı imparatorunun harem ağalarından biri olduğu konusunda ısrar ediyordu" diye anlatmış Vives. Vives'in anıları, 18. yüzyıla özgü abartılı ifadeler ve süslü mecazlarla dolu olduğu için tartışmalı bir referans olarak kabul ediliyor.

Her ne kadar homurdanmalar da olsa bir şekilde kandırılmış olmalı. Ta ki Nisan 1768'de Tahiti'ye varıncaya dek.. Jeanne bitki toplamak için ayak basar basmaz gemidekileri kandırdığı gibi Tahiti yerlilerini kandıramaz; tuhaf kılığına rağmen onun kadın olduğunu anlayıp etrafını sararlar. Bougainville'in anılarından olayların büyüdüğünü ve onun buna müdahale etmek zorunda kaldığını anlıyoruz. Şöyle yazmış anılarında: "Bir süredir iki gemide de Commerson'un Baret adlı hizmetkarının bir kadın olduğuna dair dedikodular vardı. Vücudu, sesi, sakalsız çenesi; başkalarının yanında soyunmaması, şüphelerin giderek artmasına neden olmuştu. Böylesine zahmetli bir gezide, Magellan Boğazı'nın buzulları arasında, tüm botanik yürüyüşlerinde ustasını takip etmiş o yorulmaz asistanın, kadın olduğunu nereden bilebilirdik? O kadar büyük bir cesaret ve güçle erzak, silah ve bitki taşıyordu ki doğa bilimci bile ondan benim 'yük hayvanım' diye bahsediyordu."

Commerson ile birlikte adaya bitki toplamak için indiğinde Tahitili erkeklerin "bu bir kadın" diyerek onu çekiştirmeye başladığını, kıyıda nöbet tutan bir denizcinin yardımına koşup güçlüğüle onu tekneye bindirdiğini; Etoile gemisine biner binmez de Jeanne'ın gözyaşları içinde kadın olduğunu itiraf ettiğini anlatmış. Commerson'un bundan haberi olmadığını, Burgonya kırsalında doğmuş, yetim kalmış biri olarak imkanı olmadığı halde merak dürtüsüne yenik düşüp bu yolu seçtiğini anlatmış. Bougainville, onun olağanüstü cesaretine saygı duyduğunu anlıyoruz, mürettebata onu artık rahat bırakmalarını söyler.

Bu krizi böylece atlattıktan sonra yolculuk devam ediyor... Pasifik'i geçtikten sonra, yiyecek sıkıntısı çekmeye başlayıp açlıkla yüzleşirler ve Hollanda Doğu Hint Adaları'ndaki (bugün Endonezya) kolonilerine tedarik için kısa süreliğine demir atmayı başarırlar. Acil sorunlarını çözdükten sonra da oradan , Hint Okyanusu'ndaki, -o zaman Fransa'nın önemli ticaret merkezlerinden biri olan- Mauritius adasına ulaşmışlar. Bougainville, günlüğünde beş hafta kadar kaldığı Mauritius'tan ayrıldıktan sonra Jeanne'den bir daha söz etmemiş.

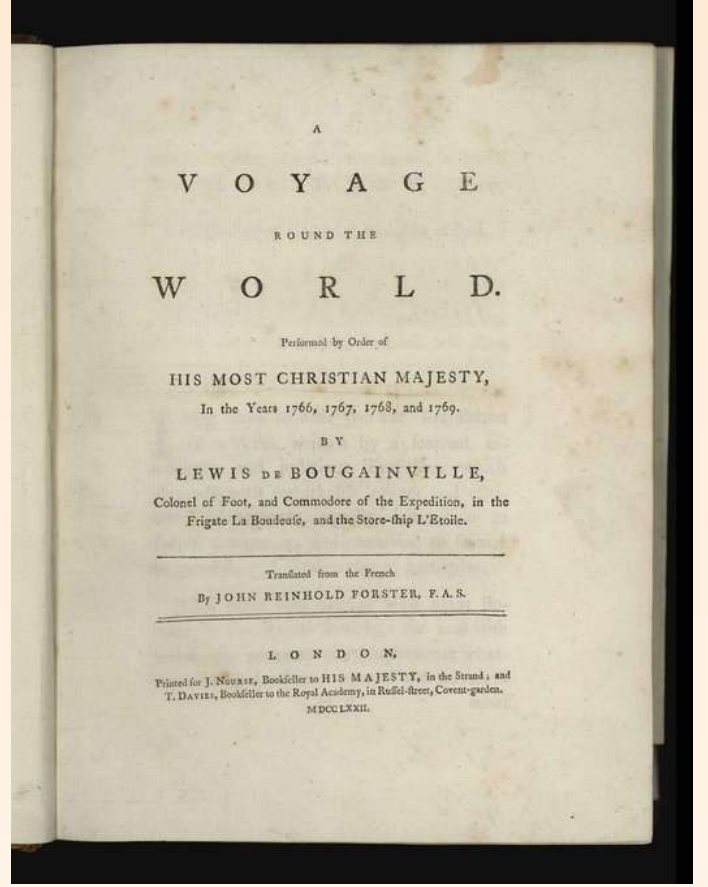
Commerson eski arkadaşı, botanikçi Pierre Poivre'nin adada vali olarak görev yaptığını duyunca; onun konuğu olarak Jeanne ile birlikte Mauritius'ta kalmaya karar vermiştir çünkü. Bougainville'in "gemide kadın" sorunundan kurtulmak için ona izin vermiş olduğunu da varsayabiliriz.

Burada muhteşem bir botanik bahçesi kurmuş olan vali, Commerson ve onun sadık hizmetkarının ona sunacaklarından mutlu olmuştur elbette. Mauritius'a yerleştikten sonraki Jeanne'ın hayatıyla ilgili anlatılanlar da yine varsayımlara dayanıyor. Fransa'ya nasıl döndüğü veya hayatının geri kalanında ne yaptığı hakkında çok az şey biliniyor ama Şubat 1773'te ciddi sağlık sorunları nedeniyle hayata veda edinceye dek Commerson ile birlikte çalışmaya devam ettiği biliniyor. Birlikte oldukları bu süre boyunca ikisi kendilerini bölgenin florasını araştırmaya adanmış; 1000'in üzerinde bitki örneği toplayıp kayda düşer. Bildik hikaye olan "yalnız, evsiz, beş parasız" kalmış bir kadın portresi çizmiyor Jeanne. Onlara ev sahipliği yapan vali Pierre Poivre, adanın mali kaynakları azalınca Paris'e geri çağrılır ama Jeanne Barret burada kalmaya devam etmiş görünüyor. Port Louis'de bir taverna işletmiş. Fransa'ya dönmeden önce, tavernadan ve belki de adada yürüttüğü diğer iş girişimlerinden küçük bir servet kazanmış görünüyor. Mayıs 1774'te Fransız sömürge alayında asker olan Jean Dubernat ile evlendiğinde, evlilik öncesi sözleşme gerektirecek kadar zengindir.

Fransa'ya tam olarak ne zaman döndüğüne dair bir kayıt yok ama 1775 yılı olduğu sanılıyor. Commerson'ın vasiyet ettiği parayı aldıktan sonra, Burgonya'da, Saint-Aulaye'de (sant öle) bir mülk satın alarak buraya yerleşmiş; yeni eşi ve onun yeğenleriyle birlikte yaşamaya başlamış. Yazdığı herhangi bir botanik kitabı ya da ona atfedilen herhangi bir keşif olmasa da tümüyle unutulmamış Jeanne Baret. Paris'e döndükten on yıl sonra -kılık değiştirip yolculuğa katıldığı için Fransız deniz yasasını çiğnemiş olmasına rağmen- yolculuktaki cesareti ve örnek davranışlarından dolayı emekli maaşı almaya hak kazanmış.

Emeklilik belgesi, saygı duyulan biri olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Şöyle yazıyor: "Jeanne Barré, Bay de Bougainville'in komuta ettiği gemilerden birinde kılık değiştirerek dünyanın etrafını dolaştı. Kendisini özellikle doktor ve botanikçi Bay Commerson'a yardım etmeye adanarak, büyük bir cesaretle bu bilime emek verdi ve tehlikelerini paylaştı. Davranışı örnek teşkil ediyordu ve Bay Bougainville de övgüyle buna atıfta bulunuyor... Lord, bu olağanüstü kadına, emekli askerlere ayrılan fondan alınacak yılda iki yüz livr emekli maaşı verme inceliğini gösterdi. Bu emekli maaşı 1 Ocak 1785 tarihinden itibaren ödenecektir."

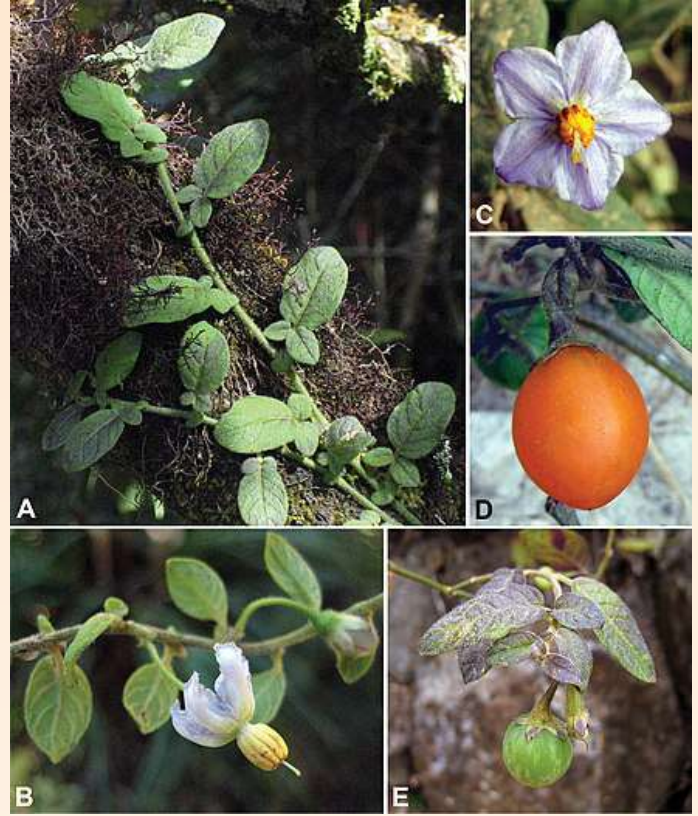

Cesaretinden dolayı ödüllendirilmiş ama botanik kitaplarında dipnottan öteye geçmemiş uzun yıllar. Commerson'ın topladığı bazı bitkileri tanımlarken Jeanne'in katkısından ve cesaretinden bahseden tek kişi, öncü evrimci biyolog Jean Baptiste Lamarck olmuş. Ne de olsa o bir hizmetkardı Jeanne; bu yüzden yok sayılması anlaşılabilir bir durum. Commerson'ın da ondan nadiren bahsetmiş ama yolculuklarını tamamladıktan sonra Madagaskar'da topladıkları koyu yeşil yaprakları ve beyaz çiçeği olan bir bitkiye Baretia bonafidia adını vermiş. Bu bitki, bir erkeğin kostümü ve mizacına bürünerek, dünyayı dolaşma dürtüsü ve cüretine sahip olan yiğit genç kadına adanmıştır" diyerek onun "bilgiye olan açlığına" vurgu yapıyor ve daha önce görülme-

miş pek çok bitki, böcek ve kabuğu Jeanne'in çalışkanlığı sayesinde topladığını söylüyordu.

Gelgelelim raporları Paris'e ulaşmadan önce bu bitkinin adı çoktan konmuş olduğu için o da olmaz. *Turraea rutilans* olarak biliyoruz bu bitkiyi. Ta sekiz dokuz yıl önce, onu onurlandırmak için 1771'de Reunion adasında buldukları bir gece gölgesi türüne *Solanum baretia* adı verilinceye kadar bu olağanüstü kadının adı hiçbir yerde yoktur neredeyse. Ege sahillerimizi süsleyen begonvillin, 1776 yılında Güney Amerika'da toplayıp Avrupa'ya getiren ilk kişinin de Philibert Commerson değil, yüksek olasılıkla Jeanne Baret olduğunu söylüyor araştırmacılar. Commerson, keşif seferinin patronu olan Bougenville'in adını vermiştir bu gösterişli çiçeğe.

Tarih önünde sonunda Jeanne'in da hakkını teslim etmiş görünüyor. Evet, bu eksantrik kadın son zamanlarını kendi memleketinde eşi ve yeğenleriyle bu kez varlıklı bir kadın olarak geçirdikten sonra 5 Ağustos 1807'de, 67 yaşındayken hayata veda etmiş.

Hikayesinden bir yandan da karmaşık, çelişkilerle dolu bir kadın olduğu anlaşılabilir. Son yıllarını yeğenlerine adanmış ama öz çocuğunu Paris'te kaderiyle başbaşa bırakmaktan çekinmemiş. Fransa'nın katı sınıfsal ayrımcılığından kaçmış ama varlık kazanınca kendine köle edinmekten de geri durmamış. Bir kahraman değil belki ama cesur, dirençli ve ilham verici bir kadın, orası kesin.... Bundan sonra bir begonvil gördüğümde, Bougenville'in sömürgeci keşif seferini ya da botanikçi Philibert Commerson'u değil, işin asıl emekçisi olan Jeanne Barret'yi hatırlayacağım.

* Glynis Ridley, *The Discovery of Jeanne Baret: A Story of Science, the High Seas, and the First Woman to Circumnavigate the Globe*, Crown Publishing, 2010

* Danielle Clode, *Jeanne Baret: The Woman Who Sailed The World*, Panmacmillan, 2020

* Sandra Knapp, *History: The plantswoman who dressed as a boy*, Nature, Feb. 2011

Guzel kizimiz Maya, ailene
getirdigin mutlulugun tarifi yok,
seni cook seviyoruz! iyi ki dogdun!
15 Nisan 2021 - Maya Sipahi

Dora alışır - Mart 21, 2021
Merhaba ben Dora. alışır ailesinin
yeni ferdiyim. Annem, babam ve
ablam kediř Feriha ile çok mutlu
bir dünyaya gözümü ađtım. Henüz
yürüyüp kořamasam da annem
ve babam sayesinde Vancouver'ı
gezmeyi çok seviyorum. Hepinizle
tanışmak için sabırsızlanıyorum.

Dr. Erol Varoğlu (1937-2021)

1937'de İstanbul-Üsküdar'da doğan Dr. Erol Varoğlu yüksek öğrenimini İstanbul Teknik Üniversitesi (ön lisans) ve Stanford Üniversitesinde (doktora) inşaat mühendisliği alanında tamamlamıştır. Dr. Varoğlu ODTÜ ve UBC üniversitelerinde ve Forintek şirketinde çalışmış, bilimsel araştırmalar yapmıştır. Depreme dayanıklı ahşap bina çalışmaları özellikle öne çıkmış ve patent sahibi olduğu tasarımları Japonya'da uygulama alanı bulmuştur.

Elli yıldır Vancouver Türk toplumunun sevilen bir üyesi olan Erol Varoğlu 18-Haziran, 2021'de yaşama veda etmiş ve 23-Haziran'da Chilliwack, BC'de toprağa verilmiştir.

Dr. Erol Varoğlu geride eşi Gönül Varoğlu, oğlu Mustafa, kızı Zeynep, gelini Janet, ve torunları Sofia, Maya, Sinan ve Justin'i bırakmıştır. Ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

Türk Kanada Derneği Yönetim Kurulu

EROLA

*Bir iz bıraktın
Vardan , Üsküdüara,
Üsküdüardan, Taşkıslaya, PaloAltoya.*

*Bir iz bıraktın
Mühendislik anallarımda,
Ahşap inşaatta,
Patentlerinle yol açtın.*

*Dostluğunla, dürüstlüğüñle
Anılarını hafızalarda,
Sevecen kaldın.*

*Seni Kanada da bıraktık
Dualarımızla yalnız.
Kalbimizde bir sızı bıraktın.*

Sander Çalışal - 24 Haziran 2021

Let's contact our Local Library and order Turkish Books!

I enjoy going to the library with my children. There's something so special about going down the aisles and looking for that perfect book to read. We love to explore new skills, comedic novels and learn about various cultures. However, I have noticed over the years, that there were so many cultural and language books, but never any Turkish. I would love to have access to Turkish books to help my children explore their own heritage and appreciate their own uniqueness.

I recently learned that Surrey Public Library allows each individual to make 2 book suggestions each month online via the personal library account. One of the books I chose was a children's bilingual English and Turkish kids book. Since it was a recent book published in 2020, and the library didn't already have it, the book got approved and arrived within a couple of months. It was such an exciting moment to read it with my children.

Since Turkish is not a very requested language, the libraries do not have an adequate supply. The only way to have these books is for there to be a demand from the Turkish community.

That's why it's imperative to have people speak up, make those suggestions, and contact library management and local city halls to express those ideas. That way, not only would we help to support childhood literacy, but also have our children make a connection to their own heritage and also share the beauties of the culture with others in the community.

Neda Özel

Kitap/Kütüphane/Kitap kulübü

TCS olarak bir yandan yerel kütüphanelerde Türkçe kitap koleksiyonu oluşmasını başlatmak için çalışırken, bir yandan da bu konuda kendi toplumumuz içinde ne yapabiliriz diye düşünüyoruz.

Sizlerin fikirlerini almak için Temmuz 2021'de hafta içi bir akşam bir Zoom toplantısı düzenleyeceğiz. Bilgi için lütfen sosyal media platformlarımızdan takip ediniz (tcs fb ve Instagram linkleri insert edilecek)

Toplantıyı kaçırdıysanız, görüşlerinizi/önerilerinizi executive@turkishcanadiansociety.org adresinden de iletebilirsiniz.

Saygılarımızla,

Turkish Canadian Society, Board of Directors

TOPLUM DERGİSİ ANKETİ

TCS Toplum Dergisi şimdiye kadar 5 kere yayınlandı. Eğer dergileri okuduysanız, yorumlarınızı bekliyoruz. Sizden gelecek öneriler ve eleştiriler, gelecek sayıları hazırlarken bize çok yardımcı olacak.

Lütfen aşağıdaki linke basarak anketi doldurunuz. Böylelikle emeği geçen gönüllülerin yüzüne bir tebessüm konduracaksınız.

<https://forms.gle/aradon5ZFDcqm9zUA>

Sevgilerimle,
Sevim Mete

ÜYELİK

TCS Yönetim Kurulu olarak daha önce aldığımız 31 Aralık 2020 tarihine kadar 'Üyelik Ücreti' alınmaması kararımızı Covid-19 pandemi koşullarının devamı sebebiyle 2021 yılını da kapsayacak şekilde uzatmış bulunuyoruz. Üye olmak isterseniz aşağıdaki tuşa basarak online üyelik formumuzu doldurabilirsiniz:

TCS'NİN TOPLUMU TANIMA VE BEKLENTİLERİNİ ÖĞRENME ANKETİ

Bu anketi toplumumuzun demografik yapısını anlayabilmek, beklentilerine ve gereksinimlerine daha iyi yanıt verebilmek amacı ile hazırladık. Katılım tamamen isteğe bağlıdır. 20 sorudan oluşmaktadır ve yaklaşık 10 dakikanızı alacaktır. Anket formunu isterseniz anonim olarak da (isim belirtmeden) doldurabilirsiniz. TCS etkinliklerine katılmak isteyen tüm aile bireyleri tarafından ayrıca doldurulması tavsiye edilir. Soruları cevaplamak için lütfen aşağıdaki tuşa basınız:

Pek Yakında;

- Zülfü Livaneli söyleşisi pek yakında TCS Talks' da, kaçırmayın!
- Türkçe kitap paylaşımı/kitap kulübü için çözüm arıyoruz. Toplantımıza katılıp fikirlerinizi paylaşın lütfen!
- Çocuklarımız için Türkçe derslerimiz geliyor; duyurusu yakında!
- Covid şartları el verirse 29-Ekim Cumhuriyet kutlamamızı bir salonda yapabiliriz. Yer için önerilere, gönüllü desteğe ihtiyacımız olacak!

Turkish Canadian Society

İLETİŞİM

executive@turkishcanadiansociety.org

Disclaimer for Toplum Magazine

TCS Toplum Magazine is a community effort. The Magazine allows for members of the community and members of TCS to provide material and sources helpful to others. The inclusion of a product, vendor, or service should not be construed as an endorsement of such product, vendor, or service. We strive to ensure the material provided by others is appropriate and neutral. However, the views and ideas written and expressed by authors who wish to have their work published do not reflect the views of TCS. TCS makes no representations or warranties of any kind, express or implied about the completeness, correctness, and authenticity of the information written by others. Any reliance you place on such materials is strictly at your own risk and this content should not be used solely as a basis for making any personal, business, legal or any other decisions.